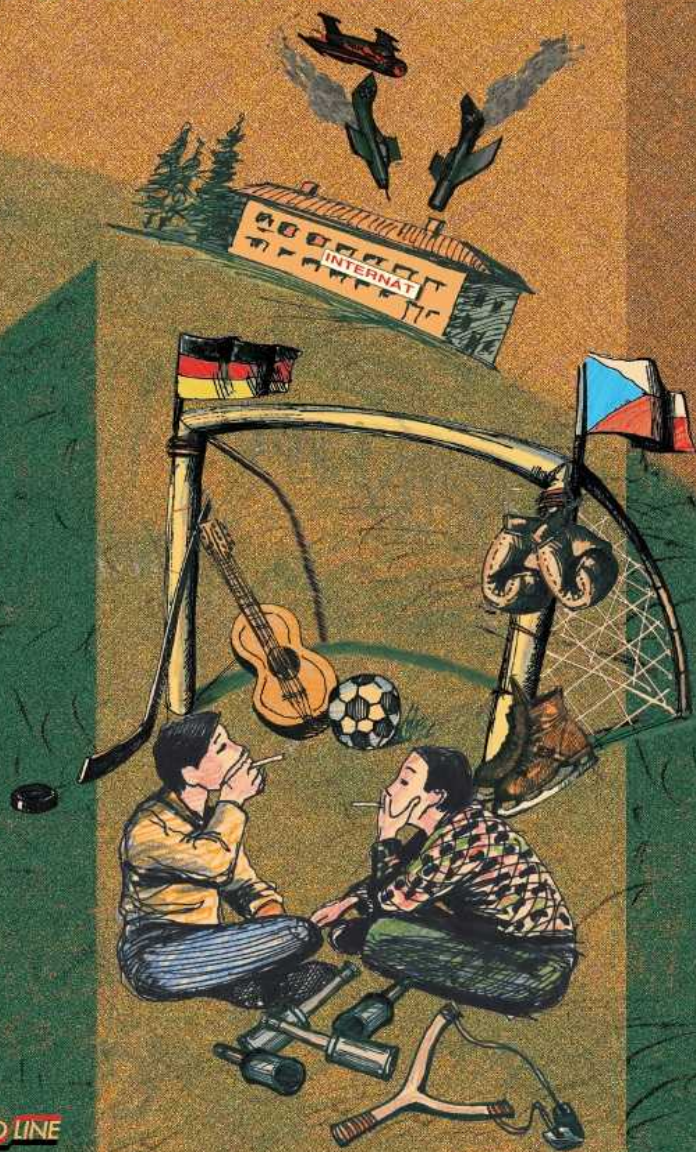

TRANSFUZE

ANTONA HORSTA

HORST
HASLBAUER
KOCOUR

PRAGO LINE

Primus
edex

PRAGO/LINE

HORST KOCOUR HASLBAUER

**TRANSFUZE
ANTONA HORSTA**

Praha 2014

© Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE

Psáno v upomínku na moji maminku a Jirku Smutného zvaného „Lemra“, který ve dvaceti letech přišel o život při výkonu vojenské základní služby.

Copyright © Horst Kocour Haslbauer 2014
Ilustrace © Rumen Sazdov
© Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE 2014
ISBN 978-80-87872-60-4

Předmluva

Vážený čtenáři (nepiši vážení, neboť nevím, jestli to budou aspoň dva číst), zamysli se (dovoluji si tykat, vím totiž, že už jsem KMET, jak ten čas letí), kolik znáš prominentních devětatřicátníků. A co teprve kdybys věděl, kolik je nás neznámých!

Po „něžné revoluci“ nám byla darována svoboda a možnost stát se kapitalistou. Mnoho lidí toho využilo, ještě více ne!

Šli jsme s odlišnými prostředky, různými cestami.

V šedesáti jsme se dokonce někteří zbavili puberty, několik málo z nás si ji uchovává dodnes!

Jak jsme začínali, se lze dozvědět v tomto dílečku, v kterém Tě, drahý čtenáři, občas trochu pozlobím. Nelíčím děj po lopatě. Dozvíš se na přeskáčku, a to i retrospektivně, o životě některých devětatřicátníků (a těch okolo) od jejich nula věku do sedmnácti a místy také roků zralejších.

Jak se takový ročník tvořil? Taktéž jako ostatní, to znamená i Tvůj!

Rodiči a jinými snaživci jsme byli hněteni a formováni jako knedlík z těsta. Jestli se úspěch dostavil, se už rysuje malinko v této knize. Kontrastuje v ní usmrkanství a mládí s přicházejícím stářím, zdravá tělesná schránka s nemocnou, sportovní vlohý s nepohyblivostí, nezralost se zralostí, krutost války s prvními dny v míru. Je zde návod, jak s určitými nemocemi zatočit, jak se s nimi sblížit. Je zde vyobrazen tvrdý chleba učitelů, srůstání Čechoslováků s egerlandskými Němci, jejich prvotní rvačky po válce a hrdinství matky, která přes tvrdé rány osudu neztratila smysl pro humor. Jsou zde líčeny dva roky prožité v internátu, kde kromě učení došlo k transfuzi české krve do německých těl, aniž si to kdo z nás uvědomoval.

Devětatřicátníci, pomalu na nás začíná být mnohé viditelně i neviditelně falešné (zdravá ješitnost?), čím dál více vnitřností nám nebude říkat pane.

Rok 2004 nám postupně přinesl pětadesátku, někteří z nás již slaví o několik pater výš. My ostatní se začínáme prodírat - každý s jinou zátěží - k sedmdesátce. Bude nás neustále ubývat, přijde doba, že nás spočítáte na prstech jedné ruky. Budeme ojedinelí veteráni, a to čeká jednou i mladé ročníky. Také Tebe!

Osmdesát procent děje se odehrává ve Falknově (Sokolově) a Dolním Rychnově (1948 – 2004). O zbytek děje se dělí Liberec (1954 – 1956), východní fronta na Kavkazu, západní fronta v západním Německu, Jalový Dvůr u Karlových Varů (několik sekund před a po ukončení 2. světové války) a dnešní Norimberk.

V mé knize se dočteš čeho se vyvarovat v mládí, aby jsi ve zralém věku nedopadl jako já. Proč jsem se nestal slavným fotbalistou, boxerem, ani bavičem a selhal coby svůdník žen, i když jsem vše měl na dosah ruky?

Mé zážitky byly tak bohaté, že jsem se nemohl rozhodnout pro výstižný název knihy: Připomnění; Lev kocourem; Nečekaná transfuze; Devětatřicátníci jsou na řadě; Nečekané změny; Zneuctěná modlitební kniha; Uličníci generála Ludvíka Svobody; Uteklo to – i – s námi; Rváčem proti své vůli; Bez celer;

Maminka – dědeček, Nepřeberné množství učitelů a kamarádů; Srůstání – k smíchu i pláči; Před, na a po internátu; 1 – 3 – 4 – 2 start autoelektrikářů a automechaniků, Hrdina máma.

Rozhodnutí jsem nechal na panu Krausovi, jehož nakladatelský mozek je ještě poddajný, oproti mému již ze dvou třetin natvrdlému.

Tato kniha je relaxační pro všechny věkové kategorie, pokud již umí anebo ještě mohou číst.

Příběh i osoby jsou pravdivé, nemáme se za co stydět a když, tak jen malinko. Mé blízké i vzdálené okolí se doví různá tajemství z mého života – pokud se toho dožijeme!

Horst Kocour Haslbauer

STREJDA EGON

Roku 2003 mi přišla silná obálka od strejdy Egona z Obergleenu u Kasselu. Posílám Ti pár věcí, abys věděl, jak to bylo, když jsi se ještě posrával (a ono to pomalu zase přichází, vid?).

Hrabal jsem se v tom, některé povídky napsal dokonce egerlandštinou a trvalo mi půl hodiny, než jsem se do toho dostal. Tato řeč pomalu zaniká, mladí už ji neovládají. Udělal jsem si pohodlí v křesle, protože mě zaujalo líčení, jak byl Egon jako osmnáctiletý poslán k Sovětům na frontu. Brečel jsem u toho řádně, já měkkota, a nestydím se za to. Začínám z němčiny, já Němec s transfuzí české krve, překládat do češtiny, co napsal můj o patnáct let starší strejda Egon Brückner.

NEDOBROVOLNÁ CESTA (NAPSAL I PROŽIL EGON BRÜCKNER)

Narodil jsem se v Loučkách mezi Loktem a Karlovými Vary 25.09.24.

Do začátku války jsme vedli tvrdý, ale klidný život. Hospodářství mých rodičů nevynášelo dosti, tudíž jsme museli naším koňským spřežením rozvážet domácnostem uhlí z dolů, kterých tu bylo dostatek.

Jen jsem vyšel školu, již jsem musel nahradit dospělého muže. Práce počínala ranním rozbřeskem a trvala dlouho do noci, neboť každý rok musel být pořízen nový zemědělský stroj, který by nám práci usnadnil.

Začátkem prosince 1942 jsem musel narukovat k WEHRMACHTU (armáda). Tam nás, mladíky, dle všech regulí přibrousili. Museli jsme se vrhat do bahna a učili nás, jak se ničím veškeré hodnoty, a čím více, tím to bylo lepší. Byl to opak toho, co jsem doposud ve svém životě dělal. Považoval jsem to tudíž za nesmysl a nemohl být tímto vojskem nadšen. Doma jsem v tom čase mohl udělat tolik užitečné práce. Tady bylo řečeno, že každý voják má svou maršálskou hůl v torně, tudíž většina usilovala o rychlé povýšení. Nebyl jsem špatný voják, ale nikdy jsem nepatřil mezi snaživce. Při výcviku ve Weidenu nás, převážně osmnáctileté a devatenáctileté, připravovali k pochodu na Sověty. Jelikož jsem již předtím psal rodičům, že budu ještě 1. a 2. 3. 43, před transportem do SSSR, ve Weidenu, vydali se za mnou. Byla to pro ně daleká cesta, při tehdejších špatném vlakovém spojení. Neměl jsem na ně ani moc času, ten zabraly všechny horečnaté přípravy na přesun. Můj otec Alois a maminka Anna stáli celý den u kasáren a čekali, kdy se opět na pár minut objevím. Narychlo jsem se dozvěděl, jak si vedou všichni v Jalovém Dvoře, že Horst již ve svých necelých čtyřech letech musí sám pást krávy, kdo všechno zase padl anebo je nezvěstný. Ani jsem si neuvědomoval, jak byli oba sklíčení. Teprve při dlouhé cestě do Ruska jsem si uvědomil, jaké to pro ně muselo být, vidět nejmladšího syna odjíždět do nejistoty, když jednoho syna a zetě již ztratili. Ještě dnes je vidím stát na chodníku ve Weidenu, když jsme po rotách rázně pochodovali na nádraží. Ještě jednou jsem jim zamával. Máma plakala, otec rozpačitě zamával nazpět. Tak začala má cesta na frontu.

Na nákladním nádraží bylo živo, dlouhé vlaky stály připraveny. V nákladních vagónech ležela vrstva slámy na podlaze. Nežli jsme nastoupili, byl dán „POZOR“ a oznámeno, abychom na očích neustále měli svou plnou polní, při ztrátě hrozí přísné tresty. Málokdo z nás na to stačil pomyslet, organizace byla tak výtečná, že šlo vše ráz na ráz, a již pískaly lokomotivy k odjezdu směr Rusko. Nikdo z nás mladých a nezkušených si neuměl představit, co nás skutečně očekává. V našem krátkém výcviku jsme jen slyšeli, že válku musíme vyhrát, a budeme-li mít jeden nebo druhý smůlu, ještě stále to bude velká čest zemřít pro Führera a Vaterland. Mnozí byli tak nadšeni, že již teď se viděli s vyznamenáním na prsou. Já sám jsem nadšen nebyl, mohl jsem si již udělat představu z líčení bratru a švagra, jak to TAM probíhá. Přesto pak byla skutečnost úplně jiná.

Nešlo jet přímo k cíli, neboť Angličané neustále bombardovali železniční

tratě. Jezdili jsme oklikou jednou na sever, pak opět na jih. Nevěděli jsme tudíž ani, na které frontě budeme nasazeni. Zcela jiný obraz se nám naskytl, když jsme měli německou hranici za sebou a objevili se v Polsku. Zřejmě tam byli pouze malí sedláci, kteří neměli žádný spěch. Seděli před svými malými domky, kde pod jednou střechou byla stáj, chlév i stodola. Před domkem měli zaražené dva kůly, přes to prkno, které bylo všude obsazené. Pán seděl, kouřil dýmku a pozoroval dvě slepice, husy a většinou i dvě prasata, jak hledají něco do žaludku. Kousek dále se pásla kráva a tele, někdy i dvě krávy. Zřídka se objevil u domku i koník. Byla to podívaná z našeho vlaku! Jen mi nešlo do hlavy, že lidé mohou být tak nečinní. Asi jim stačilo, že měli co do úst. Políčka měli pouze deset až patnáct metrů široká. Pruh žita, ječmene, brambor nebo řepy. Více toho ani mít nemohli, nebylo by to kam uskladnit. Dnes vím, že ti lidé žijí chudě a primitivněji než jiní, ale ze života mají více, neboť spěch, anebo jak se mu dnes říká – stres, je pro ně cizím slovem.

Náš vlak jel nezadržitelně dál. Pro mě bylo zážitkem pozorovat tu cizí zemi. U otevřeného nákladního vagónu jsem seděl na slámě a přijímal do sebe vše nové, což mi dalo zapomenout na válku. Mezitím jsme dospěli na ruskou půdu. Jednou denně vlak zastavil na nádraží a z polní kuchyně jsme dostali ein-topf, na který se naše mladé žaludky už vždy těšily. Polní lahve jsme si mohli naplnit kávou, dostali jsme k tomu čtvrtku chleba, kousek sýru a margarín. Ti poslední ještě seděli na latríně, čehož jsme všichni využili, ve vagóně bylo pouze vědro a bylo nepohodlné při těch otřesech za jízdy a nepříjemné před očima ostatních tuto práci uskutečnit.

A již opět pískala lokomotiva k odjezdu, neboť v tom nedozrímém Rusku je zapotřebí kanonfutu (potrava pro děla), my mladí o tom tenkrát neměli potuchy. Když přesto někomu začalo být těžko u srdíčka, bylo mezi námi několik veselých kop, jejichž počínáním jsi opět našel dobrou náladu.

Při rozednění jsem již opět seděl na slámě u otevřeného vagónu a nemohl se vynadívat při jízdě Ukrajinou. Zůstane pro mě nezapomenutelnou. Nikde jsem ještě neviděl tak černou úrodnou půdu, kterou bych býval nejraději prohnětl v rukou. Ujíždějící vlak mi to ale neumožnil. Tamější sedláci měli většinou zapřažené tři malé koníky do pluhu a zorávali strniště z minulého roku. Strniska byla od kukuřice a slunečnic velice silná. Myšlenky se mi vrátily domů, jak bylo nádherné na jaře obdělávat půdu. Rychlé probuzení následovalo při pohledu do dálí. Jak je tato krásná zem veliká, již dny jí projíždíme a nemá konce. Je plochá a nedozrímá. Stíněnost se do mě vkradla, byl to až strach, připadal jsem si pojednou ztracený. V mé domovině je vidět z jedné vesnice do druhé, zde byly od sebe den jízdy. Doprava byla omezena pouze na koňská spřežení. Úrodná půda nebyla zcela využita. Občas se objevily z hlíny postavené domky bez oken, u kterých byly neustale otevřené nízké dveře. Mělo to svůj důvod, uvnitř měli totiž nejen přístřeší lidé, nýbrž i slepice, husy a kozy. Náš vlak spěchal, nebylo nám umožněno vrhnout pohled do vnitřku některého domku, fronta na nás čekala. Ještě stále žádný z nás nevěděl, kde to bude. Ještě stále jsme byli

na Ukrajině, i když již velice na jihu. Obyvatelé se zde museli převážně živit kukuřicí a slunečnicemi. Viděl jsem pouze malá políčka, která měla rok předtím brambory. Zato kukuřice byla všude, i sláma pro ty lidi byla životně důležitá, dělali z ní střechy svých domků. Také tu stály velké stohy slámy, v kterých nechali dutiny a mohli je používat jako stáj. Zvířata byla v teple i přes zimu. Tihle primitivní lidé možná neuměli číst a psát, ale ve stavění stohů byli mistři. Nešlo mi na mysl, jak je možné, že se zvířata přes zimu slámou neprozrala. Vchod zadělali snopy kvůli mrazu, a hlavně kvůli divoké zvěři. Že široko daleko nebyl les, sušili kravince a stébla z kukuřice, aby měli stavební materiál. Zde žili lidé, kteří ze světa viděli pramálo. Zřejmě sem jednou ročně jezdil státní úředník, aby vybral daně. Přesto neměly jejich obličeje smutné a starostlivé výrazy. Spíše naopak, dlouho do noci seděli pohromadě a my slyšeli jejich melodické písně. Usoudil jsem, že byli šťastní. Smířili se se samotou a těmi dálkami, které nám nahání strach.

Náš vlak rachotil tou nekonečnou rovinou, když jednoho rána při rozednávání, po mrazivé noci, rachot zpomaloval, až ustal zcela. Při jednotvárném rachotění si většina zvykla jen tak civět před sebe nebo spát. Jakmile ale vlak zastavil, měli okamžitě všichni jasno v hlavě. Ve vzdálenosti asi čtyř kilometrů jsme zahlédli město. Na Ukrajině jsme minuli již více měst, ale nikde nestavěli. Proč jsme zastavili tady, v takové vzdálenosti od tohoto města? Hned se začaly šířit různé fámy a nervozita byla cítit u celé osádky vlaku. Nyní vyšlo najevo, jaký nervový nápor tahle dlouhá jízda do neznáma zanechala. Aby se zabránilo nepokoji, bylo nám řečeno, že město se jmenuje Cherson, ale že nemáme volný vjezd. Bylo cítit ulehčení, Cherson leží bezmála u Černého moře, tudíž to nemůže být Stalingrad, čehož jsme se již dny obávali. Opravdu jsme byli v domnění, že naším cílem je ten lidožroutský hrtan. Ve Stalingradu byla před nedávnem sežrána celá šestá armáda. Ze strategicky důležitého důvodu měla být fronta udržena o něco více vzadu. Zatím jsme nevěděli, že místa, do kterých přijdeme, jsou ještě horší. Pro tento začátek se nám ale ulevilo, neboť poslední dny jsme často zahlédli stopy boje. I když ti starší zůstali klidnými, byla to přece jen skutečnost, kterou jsme potkávali. Hrdinové mezi námi si již vybarvovali vítězné boje. Byli ale stále tišší, když kolem sebe viděli vypálené ruské tanky, které vypadaly jako velké plechovky, rozmetané díly sestřelených letadel, a nejhorší bylo, že v počtu s nimi držely krok i německé tanky a letadla, o čemž v německých zprávách nepadlo ani slovo. Německá stíhačka je dodnes v mých vzpomínkách, byla do půlky zapíchnutá v zemi a třela do vzduchu jako památník. Muselo se to stát za deště, teď je půda všude jako beton.

Vlak se dal pomalu opět do pohybu. Za slabou půlhodinku zase zastavil, byla to konečná. Teď jsme stáli před obrovskou vodní plochou a směli vystoupit, ale nevzdalovat se. Tolik vody jsem v životě neviděl, myslel jsem, že je to Černé moře. Pak mnozí z nás byli překvapeni oznámením, že je to Dněpr. Všechny mosty byly vyhozeny do vzduchu, budeme převezeni na prámu. Prám byl mistrovské dílo našich ženistů. Přes řeku, která měla břehy snad dva kilometry od

sebe, natáhli lana silná jako ruka. Na každém břehu běžela lana přes velká kola, která ležela vodorovně. Na každém břehu byl k lanům připevněn obrovský vor. Vše dal do pohybu motor. Současně se tedy oba vory od svých břehů daly do pohybu na druhý břeh, uprostřed řeky se minuly. Na vorech byly koleje a místo pro čtyři vagóny, a tak začalo přemísťování z břehu na břeh. Jelikož můj vagón byl za vlakem někde uprostřed, měl jsem chvíli čas rychle napsat domů poštou několik řádek. Vždy když jsem cestou zahlédl tabuli s názvem města, zaznamenal jsem to, tudíž budou naši doma vždy vědět, kterým směrem jsem jel. Jelikož jsem ještě měl chvíli čas, sedl jsem si na břeh a díval se přes tu obrovskou řeku proti slunci, které začalo vycházet. Také mi bylo hned tepleji. Co mě ale zajímalo více, byly ty dva přebrovské vory, které visely na těch lanech. Jeden vor se zmenšoval, druhý se zvětšoval. Od břehu ke břehu nepluly přímo, nýbrž obloukem, jaký byl silný proud. Prasknout lano, měla by řeka hračku.

Přelození voru šlo rychle, byli jsme na řadě a naše přeplavování začalo. Během plavby jsme neustále pozorovali lano, jestli přece jen nemá poškozené místo. Na druhém břehu bylo trochu času, zeptali jsme se velitele roty, jestli bychom se nemohli důkladně v řece umýt. Sláma se nám dostala všude a celé tělo svědilo. Když jsme dostali povolení, vzali jsme Dněpr útokem. Mýdlo se tenkrát dělalo převážně z jílu, přesto trochu pěnilo. Starší rotmistr dohlížel, abychom do vody nechodili příliš, předchozí noci byly chladné. Po koupeli v naší největší vaně jsme se cítili příjemně, jak už dlouho ne, a ta obrovská řeka nám hned připadala o něco sympatičtější.

Při návratu k vagónům, které stály vlastně na poli na provizorních kolejích, se z osmi, asi 200 metrů vzdálených typických malých domků, vyhrnuli civilisté. Měli v rukou košíky a mířili k nám. V košíkách měli něco zabaleného do šátku. Ukázali nám na košíky, něco říkali, ale žádný z nás jim nerozuměl. Naštěstí se objevili starší vojáci, kteří obsluhovali vory, ti znali trochu rusky. Že prý ti muži chtějí s námi udělat výměnný obchod. Přicházeli sem vždy, když se přeplavovaly vagóny. Muži ukazovali nyní na sebe, pak na nás a poté do košíku, v kterých měli buď vejce, nebo kozí sýr. Při tom do jednoho žvýkali slunečnicová semínka, což dělali velice šikovně. Jádru si strčili do úst, skousli hrany a obě půlky slupek obloukem vyplivli. Slupky letěly, jako když je z koutku úst vyfoukne dmychadlo. Jeden nám předváděl, jak šikovně si dokáže ubalit cigaretu. Hrál do kapsy u kalhot, vyndal něco tabáku, poprvé jsme spatřili machorku. Tabák nechal opět zmizet v kapse, teď sáhl do kapsičky na prsou košile a v jeho prstech se objevil kousek novinového papíru. Z novin si utrhl kousek, asi 5x10 cm, zbytek strčil nazpět do kapsičky jako poklad. Jednu stranu útržku navlhčil jazykem a olíznutý papírek strčil do kapsy, kam předtím opět schoval tabák. Rukou v kapse chvíli šmejdil a vytáhl ji i s otočenou cigaretou. Na pohled hezká nebyla, ale bylo to ke kouření. Muž si zasloužil náš obdiv. Sám nekouřím, ale můj soused ve vagónu Ernst Wirkner je velký kuřák, a tak vždy dostal můj denní příděl. Ale teď na výměnu nic nemáme.

Šli jsme k vlaku, ještě mokré ručníky schovali do torby, aby se neztratily. Při tom se mi do ruky dostal můj zámeček od skříňky, na který už jsem si ani nevzpomněl. Přitom jsem k zámku měl pouze jeden klíček, několikrát jsem oblouk musel zaklepávat, aby šel zaklapnout. Ernst, když spatřil, co držím v ruce, řekl, že tady přece mám něco na výměnu. Ten starý krám už nemá žádnou cenu, možná dvě vejce bych za to mohl dostat. Když jsem se vracel k civilistům, byl okolo nich ještě stále hrozen našich. Pojednou jsem spatřil starou ženu, která vyšla z domku, mávala mi a šla mým směrem, i ona držela košík. Zůstal jsem stát, zvědav, co může chtít. Když se přiblížila, bylo vidět, jak je chudá. Bosi tam běhali všichni, ale její šaty byly určitě tak staré jak ona sama. Nebyly ale špinavé ani šlendriánské. Těžko popadala dech, jak pospíchala. Ukázala na mou pravou ruku, kde se mi na prstu houpal visací zámeček, který zřejmě chtěla. Podával jsem jí ho, tady ho máš. Nesáhla ale po něm, nýbrž strčila přede mne svůj košík, v kterém bylo asi dvacet vajec. Musela zámeček považovat za velice cenný. Ukázal jsem jí dva prsty a řekl: „Dvě.“ Opět mi košík strčila k tělu a naznačila, že si mám vzít celý jeho obsah. Vyndal jsem dvě a řekl, že je to v pořádku. Co také bych s tou spoustou vajec dělal. Na uvaření a usmažení nemáme příležitost. V poskakujícím vagónu by se skazila, a kdybych je vypil syrová, z vědra bych se dlouhou dobu za jízdy nehnul. Stále ještě mi strkala košík a naznačovala, abych si jen bral. Tak dobře, vzal jsem ještě dvě pro Ernsta Wirknera, podával jí zámeček a dal jí vědět, že může odejít. Ona ale neodcházela, stála tu, ta stará žena s obličejem poznamenaným osudem a tvrdou prací, s hlubokými vráskami, a její světlé oči se dívaly do mých. Připadalo mi, že chce něco říci, já ale neznal rusky a ona neuměla německy. Nechtěl jsem se jen tak otočit a odejít, když mám být upřímný, odejít se mi ani nechtělo, neboť z té ženy vyzařovalo tolik laskavosti a důvěry, že bylo příjemné po té dlouhé cestě v dobytčáku přes tu nedozírnou zem stát ještě okamžik před tou fascinující starou ženou. Položila zámeček do košíku mezi vajíčka a svou nyní uvolněnou rukou mi pevně zmáčkla zápěstí. Pravděpodobně mi chtěla zmáčknout ruku, ale v každé jsem držel vajíčka. Při stisku se mi dívala opět do očí a kývla hlavou. Poté se otočila a odcházela. Zůstal jsem stát a sledoval, jak unavenými kroky nesla košík, který jako kdyby byl o hodně těžší. Pojednou zůstala zády ke mně stát, pomalu se začala otáčet a jako proměněná mířila lehkým svižným krokem - který bych od ní nečekal - ke mně. V prvním okamžiku jsem pomyslel, že litovala výměny a vrací se pro svá vejce. Když se ale kousek přede mnou zastavila, spatřil jsem, že její oči jsou teď jiné. Nebyl jsem velký znalec lidí, ale že v jejích očích byl pojednou strach, jsem poznal. Dokonce veliký strach jsem v těch očích viděl. Čeho se bojí, projelo mi hlavou? Tak rád bych té staré ženě pomohl, jen vědět co s ní je. Tu zvedla svou pravou ruku a udělala přede mnou pokřikování. Znova se otočila a rychleji odcházela ke svému obydlí. Zůstal jsem stát, dokud nezmizela v jedné z těch hliněných chýší, již se neotočila. Stál jsem ještě hodnou chvíli jako přimražen, neuměl jsem si vysvětlit, co se mi zde přihodilo, ještě nikdy v životě jsem se s něčím takovým nesetkal. Byl

jsem příliš mladý na to, abych se s tím dokázal vyrovnat. Určitě bych tam stál dále, kdyby nezapískala lokomotiva k odjezdu. Musel jsem si pospíšet, před vlakem bylo jako vždy živo, každý se snažil si rychle ještě něco obstarat. Před naším dobytčákem stál Ernst Wirkner a křičel, kde jsem tak dlouho, už myslím, že mě mají partyzáni: „Udělal jsi zřejmě dobrý obchod s tím starým zámkem?“

„Proč?“ ptal jsem se.

„No přece držíš čtyři vejce!“ Teprve teď jsem se probral.

„Vlastně ano! Tady máš dvě, ty ale ještě rychle zlikvidujeme.“ Natukli jsme je o hranu vagónu, vypili a skočili do dobytčáku zrovna včas, vlak se dal do pohybu.

Trvalo dlouhou dobu, než jsem na příhodu dokázal zapomenout. Ernst se někdy ptal, chlape, kde zas jsi, co s tebou je? Určitě jsi myšlenkami zase doma. Často jsem mu o domově vyprávěl, tohle nyní ale bylo jiné, nesvědčil jsem se mu s touto příhodou, určitě by se mi vysmál. On vyrůstal ve městě, jeho rodina nebyla věřící. Ernst věřil na plzeňské pivo více než na Boha. Byl ale kamarád, který se těžko hledá. Abych to mohl vysvětlit, musím nyní trochu předběhnout.

Po třech nedělích jsme přišli na frontu a byli do rozbombardovaných zákopů rozdělení nějakým staršinou podle abecedy. To jsme jeden druhého ztratili z očí. Zřídka se vyskytla příležitost navštívit se.

Když jsem pak byl těžce raněn, neměl skoro žádnou krev v žilách a horečka se zimnicí mnou cloumaly, nesli mě zabaleného v plachtě zákopem do krytu Červeného kříže. Rusové stříleli ze všeho, co měli po ruce. Bylo to namáhavé pro ty dva nosiče, ani nevím, kdo to byl. Když mě nesli hlavou o něco výše, poslední krev z ní vytekla a já vždy omdlel. Ten případ zrovna nastal, když mě nesli kolem Ernsta. Jak mě zahlédl, zařval na nosiče: „Je mrtvý? Je mrtvý?“ Začal se mnou cloumat, až jsem se probral. Když viděl mé otvírající se oči, křikl na mě: „Jak to, chlape, vypadáš, od shora dolů samá krev! Kam všude tos dostal?“ Byl jsem tak vyřízen, že s námahou jsem pouze mohl šeptat: „Žízeň, žízeň...“ Podal mi svou polní láhev, ale byla prázdná. Ernst i s tou láhví udělal skok ze zákopu a pádil proti hvízdajícím kulkám směr ruská fronta. Padesát metrů od nás, v zemi nikoho, se nalézala studna. V noci, když nesvítil měsíc, jsme tam chodili pro vodu, ale svítil-li měsíc, odstřelovali nás jako zajíce.

Ale nyní, za jasného dne? Jeden starší zkušený bojovník pronesl:

„Podívejte se na tu slabomyslnost, ten chlap riskuje svůj život kvůli flašce vody. Toho už nevidíme a tady tomu -ukázal na mě- už by to taky nepomohlo, stejně se z toho nevyškrábe.“

Tahle slova šla okolo mě, všechno mi bylo jedno, myslím dokonce, že jsem s jeho názorem byl zajedno. Venku bylo slyšet ruské kulometry Maxim, tak, tak, tak, střílely pomaleji než německé. Zákop byl vyvýšen jako štít proti střelám, tudý pojednou k nám do zákopu něco přilétlo. Byl to Ernst, který k nám připlachtl štikou, těžce popadaje dechu. Přimáčkl mi láhev k ústům, když viděl, že sám jsem toho nebyl schopen. „Pij, chlape, pij!“ A s malými přestávkami mi neustále zase dával láhev na žízňivá ústa.

Buď Rusové opravdu špatně mířili, anebo měl Ernst svého anděla strážného jako doprovod.

Nosiči ale museli pokračovat, ani jsme si nemohli s Ernstem podat ruku. Má byla těžká jako olovo a ani svou hlavu jsem neuzvedl. Zatřásl mi ještě ramenem a jeho pohled jakoby říkal, že je to loučení navždy. Ten starý brach si určitě myslel, příteli, to nejde přečkat.

S tímto zraněním jsem ležel rok v lazaretu. Dostal jsem se z toho. Později jsem se dozvěděl, že Ernst padl týden po té příhodě a zůstal navždy v Rusku u města Krymskaja. Tak přece jen to bylo rozloučení navždy, ubohý Ernste Wirknere, můj dobrý příteli!

Nyní se opět vrátím k naší cestě vlakem, který se šinul dále směrem poloostrov Krym, tenkrát jsme to nikdo ale nevěděli.

V dále na jihu bylo vidět pohoří, území se stávalo vlnitějším. Měli jsme zřejmě ohromné rovinaté plochy Ukrajiny za sebou. Viděl jsem, že stísněnost z této mohutné země se nezmocnila pouze mě, někteří to ovšem na sobě nechtěli nechat znát, chtěli před ostatními zůstat tvrdými muži.

V příštím okamžiku se valil náš vlak podél velké ovocné plantáže. Hezky v řadě tu stály ovocné stromy. Tady jsem obživil, rád bych se býval dozvěděl, jaké druhy jablek zde pěstují, ale náš neustále vpřed se prodírající vlak mě přivedl nazpět do skutečnosti.

Za krátkou dobu poté vzbudil mou pozornost dlouhý svah s vinnou révou. Jak nádherná by byla tato oblast, kdyby to neustále nenarušovala sestřelená letadla, válka by se dala i zapomenout.

Ještě jednou byla noc, když jsme ráno přijeli do města Kerč. Toto přístavní město leží jako na konci mola, neboť z Krymu se táhne dlouhé území jako jazyk mezi Černým a Azovským mořem a na jeho konci se nalézá Kerč. Naproti již je Kubáň a začátek Kavkazu, naše pole působnosti. Od zničení 6. armády u Stalingradu se zde dole na nejvýchodnější frontě měla vybudovat pozice, která by zabránila Rusům dostat se ke Krymu a Černému moři. Naše jednotky, jako ty u Stalingradu, už byly předem odepsané.

Při příjezdu našeho vlaku do Kerče šlo vše jako vždy velice rychle. Do špendlíku všechno vzít s sebou, vlak jsme opouštěli tentokrát provždy. Zaplat' Pánbůh, s jakou chutí jsme mu řekli sbohem. Sláma na podlaze dobytčáku už byla jen prach. Kdybychom tušili, co nás čeká, rádi bychom tam zůstali. Naše torby byly naloženy na nákladní vozy, přijdou za námi na frontu. Nikdy už jsme je neviděli.

Příprava k pochodu s malou polní u sebe a už jsme pochodovali přes Kerč. Mám pouze ve vzpomínkách, že ve městě byly po obou stranách silnice vysoké stromy, které nám věnovaly stín. Z toho důvodu byly zřejmě vysázeny, bylo ještě brzy ráno, ale horko již nesnesitelné. K tomu přišel ještě prach, který jsme při pochodu vířili a pilně polykali. Naši představení měli převážně za sebou různá zranění. Bojovníci v Rusku, kteří po vyléčení museli nazpět na frontu. Poradili nám, abychom si přes ústa a nos převázali kapesníky. Hned se to zlepšilo, aspoň nám již písek neskřípal mezi zuby.

Když jsme veskrz propocení (byl to náš první pot v Rusku) dorazili do přístavu, vládla tam kvůli vyšší vlhkosti vzduchu nižší teplota, což bylo příjemné. Na pocit blaha nebyl ale čas, byly zde již připravené čluny na naše přeplavení. Za normálních okolností se vešlo do jednoho otevřeného člunu 50-60 osob, nyní musela nasednout celá rota, tedy 120 mužů. Okraj lodě byl ještě 20 cm nad hladinou. Přesto jsme byli rádi, lehký mořský větrík a pleskání vln nás nechaly zapomenout na předešlý pochod.

Poprvé v životě vyrážím na moře v o něco větší ořechové skořápce, připadalo mi to hezké. Kolikrát jsem slyšel o zlém moři, které nechalo vlnami pohřbit obrovské lodě. Tohle ruské moře bylo ale hodné, i když občas nějaká vlna přes okraj člunu přešla. Všichni jsme měli dobrou náladu, slunce svítilo a lehký opar ležel nad hladinou. Kerč v dálce již nebyl skoro vidět. Brzy jsme měli ale toto moře poznat z jiné stránky. Neboť naproti ležící přístav byl ruskými nálety zničen a my museli přes otevřené moře obloukem dosáhnout jižněji jiné možnosti k vyloštění.

Míjeli jsme velký vor, na kterém stálo asi patnáct koní přivázaných k pevnému zábradlí. Motorový člun ho táhl pomalu za sebou. Co mě ale zajímalo na tom transportu nejvíce, byl kůň, který plaval vedle voru. Možná se splašil, uklouzl a spadl do vody. Byl přivázan na provaz, který byl připevněn na zábradlí voru. Z vody mu vyčuhovala pouze hlava. Teplota vody byla dobrá, ale jak dlouho ještě vydrží síly tomu zvířeti, široko daleko není vidět pevnina. Kdyby ho někdo zastřelil, ušetřil by mu trápení. Mé myšlenky byly tak zaměstnané koněm, že jsem zapomněl na celé okolí.

Daleko před námi byly vidět na vodě bílé pruhy, také ty malé krotké vlnky již tu nebyly, nahradily je větší a hrozivé. Třískaly do člunu, takže jsme již stáli ve vodě. Co jsme ale viděli před námi, bylo ještě hrozivější, blížily se k nám vlny aspoň dvoumetrové. Odkud se sebraly? Nebe je bez mráčku, slunce svítí...

V každé mužské společnosti se najdou chytrolíni, silní a brutální, tak tomu bylo i v naší rotě. Ti si také už od začátku obsadili nejlepší místa, jiní tu mimo nich přece nebyli. Stáli jsme hlava na hlavě, nejlepší místa tedy byla v přední člunu, kde je nejlepší vyhlídka. Ti hrdinové, kteří se viděli již během jízdy vyznamenání EK1 (vyznamenání prvního stupně za statečnost), byli v předtuše toho, co se na nás valí, stále tišší.

Naštěstí nepřicházely ty vlny ze strany, vnikaly k nám přídí přes naše hrdiny. Přídí naší bitevní lodě byla o metr vyšší než boky, a to bylo dobře. Hrdinové měli do té doby oproti nám nohy v suchu. Nebýt naše lodička tak uboze malinká, ty vlnolamy by se mi i líbily. Vrchní koruna byla bílá - to byly ty bílé pruhy v dálce - a valily se jako na kolech. Při nárazu se o nás roztříštily, voda a pěna se drala do šestimetrové výšky, poté nás pokryly. Byli jsme udivení, co ta naše ubohá kocábka vydrží. Jen co opět bylo vidět, vše se opakovalo. Naši hrdinové, kteří spršku dostali z první ruky, protestovali tak dlouho, než je vyměnili. Nebylo to ale v té zácpě jednoduché. Naštěstí se vlny začaly uklidňovat. Když jsme se blížili k pobřeží, byly opět tak krotké jako při vyplutí z Kerče. Nešlo mi do

hlavy, proč se to jmenuje Černé moře, neviděl jsem černou ani modrou, nýbrž pouze vodu zelenou.

Žádný přístav nebylo nikde vidět, v místech, co jsme zůstali stát, byla jen plošší voda. Naše bitevní loď byla cirká 80 metrů od pobřeží. Promočení jsme byli beztak, tak nám nemohlo vadit, že při brouzdání se k pobřeží jsme měli zadky pod vodou.

Bylo krátce po poledni, slunce pražilo, když jsme v totálně rozbombardované obci měli oddech. Přes ruiny jsme přehodili naše svršky k sušení. U staré studny jsme si navijákem vytočili vodu a umyli naše těla od soli. Ještě že jsme sem nepřišli promočení v noci, jsou zde velice chladné. Sedl jsem si pod ohořelý strom a rychle načmáral pár řádek, na stromě byla přibita cedule s nápisem Taman a šipka, která ukazovala vlevo. Opět tedy jeden opěrný bod.

Překvapilo nás, že krátce po našem příchodu se objevila rozharašená polní kuchyň, tažená dvěma vychrtlými ruskými koňmi. Eintopf, plnou polní láhev s mukefuckem (slabá káva, dá se říci brynda), a dokonce jsme obdrželi denní zaopatřovací dávku se suchou stravou. To hned byly všechny strasti plavby zapomenuty. S plným žaludkem vypadalo Rusko hned přátelštěji. Můj dopis s jen málo řádky jsem předal u polní kuchyně. Museli jsme se seřadit bezmála jako na kasárenském dvoře a šlo se po podrážkách dále.

Pochodování nám po dlouhé cestě v dobytčáku dělalo dobře, narovnat svá ztuhlá těla. Šli jsme svižně, jako kdybychom válku chtěli bleskově vyhrát. Ale ten oheň byl brzy uhašen, po sedmi kilometrech jsme se již táhli jak staří kmeti. Následky cesty vlakem bez pohybu se ohlásily. I malá polní, která váží pouze několik kil, byla neustále těžší. Harašení a otloukaní od plynové masky se stávalo nepříjemným. Když se setmělo, měli jsme za sebou 20 km a byli na padnutí únavou. Dosud jsme postupovali souběžně s mořem, někdy se přiblížili, jindy oddálili. Bylo nám řečeno, že se musíme vyhýbat bažinám. Na to z nás nikdo nemyslel, únava vezme veškerý zájem. Že jsme se přesto dostávali rázně vpřed, o to se starali tři důstojníci, kteří v otevřeném VW před námi neustále zkoumali terén. Silnice zde nebyly, pouze rýhy od koňských potahů. Pak nás důstojníci opustili směrem nazpět, kde rotám nás následujícím zapráskají bičem. Jeden z těch tří musel být udatný bojovník, seděl ve voze vzadu a byl na prsou ověšen vyznamenáními jako kůň o svato-dušních svátcích. Pod jeho ochranou se nám ani nemohlo tak moc stát.

Po třech vedle sebe jsme pajdali vpřed, třetího nám s Ernstem dělal Walter Zettl. Během výcviku se mu říkalo Mléčný ksicht, podle jeho vzhledu to bylo trefné! Byl starý jako my, ale vypadal jako školák. Bylo nám řečeno, že voják musí být tvrdý jako ocel od Kruppa, rychlý jako chrt a houževnatý jako juchtová kůže. Nevěřím, že my tři jsme tohle splňovali. Dlouzí a hubení to ano, Zettl nás ještě převyšoval i se svým jemným, bledým a úzkým obličejem. Měl ty nejlepší způsoby, což mu při našem bleskovém výcviku více škodilo než prospívalo. Každý jej považoval za měkkotu. Být ale velitelský typ, stal by se určitě důstojníkem. Tento mírumilovný člověk z dobrého domu chodil na vysokou školu múzických umění. Na tvrdost od nás požadovanou byl moc jemný, všichni, až na nás dva,

se mu posmívali, proto se připojil k nám. Když jsme na pevnině začali pochodovat, aniž jsme věděli, jak daleko to půjde, pomyslel jsem si, milý Waltře, teď se ti povede krutě. K mému překvapení si vedl ale lépe než leckterý tluchuba.

Povel k zastávce a stavění stanů na přenocování nám s Ernstem vštípil myšlenku. Kvůli únavě přece nebudeme stavět stan, který ráno beztak musíme opět bourat. Bledý Walter nám ale nedal pokoj, dokud jsme stany neměli postavené. Předtím bychom byli usnuli i vestoje, teď jsme lezli do stanu už v polospánku, ani hlad nám v tom nedokázal zabránit, natož aby nás dokázal ve tvrdém spánku rušit noční chlad.

Ve čtyři ráno budíček, celé tělo rozlámané, vylezli jsme ze stanu, venku už stál Walter a ukazoval dolů k moři.

„Pojďte, poběžíme se do moře umýt, hned budeme svěží.“ Bylo to pouhých dvě stě metrů, ale namožené svaly nám daly zabrat. Ernst za námi funěl a nadával, že nám dá písemně, že jsme potřeštěnci. Chladná voda byla příjemná do doby, než jsme si začali mýt obličej, při doteku se rty jsme ji začali s odporem vyplivovat. Ani jednoho z nás to v rozespalosti nenapadlo.

„Pane Bože,“ ozval se Ernst, „s vámi se válka dá opravdu vyhrát. Za chvíli uvidíte, jak budem vypadat, až začne pražit slunce.“ Třeli jsme se ručníkama, již teď to ale páliło. Teď nás objevili ostatní a houfně se hnali k nám. Ernst nás varoval, aby chom drželi klapačku a hezky je pustili do vody, je to naše jediná útěcha, že nebudem sami praštění. Mezitím to zpozorovali nadřízení a nikoho k vodě už nepustili.

Jen jsme složili stany, dostal každý kousek chleba s margarínem, naplněnou polní láhev mukefuckem (káva-brynda) a již opět pochodujeme.

Od moře jsme se začali vzdalovat a dostávali se do hornatější krajiny. Po několika hodinách stojíme před vyvýšeninou, jakou nikdo z nás ještě neviděl. Nebyl to kopec, který by byl strmý, stoupání nebylo ale mírné a šlo do dálky, kam oko stěží dohlédlo.

Silnice, co povídám, silnice neexistovala, byly to dvě stopy od kol rýsující se v trávě. Daleko nahoře se ty dvě stopy spojily v jednu, která pokračovala, až i ona byla u konce. Nad vrcholem bylo modré nebe, odhadovali jsme vzdálenost na dvacet, možná i třicet kilometrů. Naše sebevědomí, tak jako tak již pošramocené, kleslo na nulu.

Po krátké přestávce počal výstup. Slunce bylo ještě nízko a oslňovalo nás. Zezadu se k nám blížil oblak prachu, museli jsme ustoupit na louku a páni projeli kolem vysokou rychlostí. Stáli jsme zahaleni žlutým prachem. V trávě podél cesty by se nám šlo lépe, ale nebyla posečená a byla vysoká. Museli jsme zůstat ve vyjetých kolejkách. Slunce dělalo, co mohlo, ještě že váł slabý větřík, sůl páliła na krku a v obličejí. Kapesník jsem si uvázal kolem krku, aby tak slunce na něj nemohlo. Walter udělal to samé, dal jsem znamení Ernstovi, aby nás také následoval, řekl, že v téhle válce s námi nechce mít nic společného, klátil se dále, ale zakrátko nás přece jen následoval.

Důkladněji jsem si začal prohlížet ten prokletý kopec. Po obou stranách, co oko dohlédlo, nebylo stromu, křovička, žádné zvíře, jen ta rozježená tráva. Jeli-

kož to šlo vzhůru, vypadalo to tu neutěšeněji než na Ukrajině. Walter na mě ze strany pohlédl a s pochopením přikývl. Říkalo se jen to nejnutenější. Tenhle útlý chlapec si čím dál více získával mou úctu. Během výcviku se nám zdál jak rozmazlené mamincino dítě, možná jím i byl, ale nyní vyšla najevo jeho rovná páteř, a to se mi líbilo.

Bylo to k zoufání, pochodovali jsme a pochodovali, přesto nebylo vidět, že bychom se vrcholu přiblížili. To již nebyla sklíčenost v nás, nýbrž bezmocnost. Se skleslými hlavami jsme padali z jedné nohy na druhou. O pochodování se nedalo mluvit, byl to vlečící se houf. Jak přátelsky a blahodárně mohou působit sluneční paprsky, začali jsme je ale nenávidět. Slunce svítilo nemilosrdně, zdánlivě v nejlepší náladě, na naši klopýtající hromádku. K tomu takhle krajina.

V lahvi již ani kapka, a to bylo to nejkrutější. Vyhlížet po vodě bylo zbytečné, tady nebylo absolutně nic. Jazyk byl přilepen na patře, starší poradili žvýkat kousek tvrdého chleba. Ernst řekl, vyzkoušej to a uvidíš, že ten chleba ti z pusy vypadne tvrdší, než jaks ho tam strčil. Walter na to, proč ne, vyzkoušíme to.

Měli jsme plnou pusou písku a první skousnutí chutnalo jako jíl. Čím déle jsme do chleba kousali, tím více se navlhčoval, opravdu to aspoň trochu proti žízni pomáhalo.

Přišel povel k zastavení, i když nikdo hlad neměl, pouze žízeň. Přesto jsme museli kousat do chleba s margarínem a nesměli si při tom sednout. Při pokračování v pochodu jsme poznali, že rozkaz byl správný, ti, co si přes zákaz přesto sedli, byli teď napůl chromí. Šlo se dále nebíčku vstříc, nic jiného nebylo také vidět. Pouze ještě vodorovná čára horizontu, pod kterým teprve začala neidentifikovatelná paleta barev této únavné krajiny, v které jsme se nalézali. O něco níže se rýsovala světlemodrá čára, která se k nám svisle přibližovala. Vlevo a vpravo pod ní bylo vidět šedou, hnědou a již trochu zelené. Světla čára dostávala níže společenství, druhou čáru. Je to cesta, po které se plahočíme.

Dnes se divím, že jsem dokázal tenkrát zmobilizovat smysly k vnímání těchto věcí, když jsme se únavou málem nehýbali vpřed. Bylo to ale kuriózní, alespoň pro mě, neboť při pohledu vpřed, lépe řečeno vzhůru, se přímočaré stoupání jeví dvakrát tak dlouhé a člověk byl v domnění, že nahoru se musí vyšplhat po laně.

Nás zaměstnávaly ale jiné starosti. Neměli jsme na těle suchého místačka, na pot se přilepil písek, sůl z ranního mytí páčila jako oheň. Ochrunutá ramena a záda již necítily malou bitevní polní ani plynovou masku. V těžkých botách noha klouzala sem a tam. Nohy ale šly automaticky dále.

Nejnepříjemnější byl pot v rozkroku, většina již měla vlka. I zde měli ti starší radu. Přišel povel, všichni zastavit! Jeden poddůstojník nám řekl, že všichni přece máme malej kousek tužky. Ernst mínil, komu ten chce asi odtud napsat?

„Rozepněte si poklopce a dovnitř strčte napříč tu tužku. Aspoň se vám na tu věc dostane trochu vzduchu. Kdyby ale jelo auto, které víří prach, rychle zase zavřít!“

„Haleluja,“ křikl Ernst, „ten tip nebyl vůbec hloupý.“

Mezitím jsme měli bezmála polovinu výstupu za sebou. Již se hlásili první s puchýři na nohou a tvrdili, že dále jít nemohou. Poprvé šli do akce sanitáci. Boty a ponožky dolů, saniták poprášil něčím puchýře, z čehož jejich nosiči nebyli příliš nadšení. Čisté ponožky a okamžitě zase about boty.

Když jsme v Kerči museli odevzdat torby, bylo nám přikázáno přendat z ní do malé polní jedno spodní prádlo a pár ponožek, už věděli, kolik kilometrů budeme šlapat.

Brzo byla opět krátká přestávka, puchýře se množily. Řekl jsem Ernstovi a Walterovi: „Pojďte, vyměníme si také ponožky,“ i když jsme ještě byli bez puchýřů, i jiní nás následovali. Dostali jsme rozkazem po výměně ponožek okamžitě si zase about boty, že nám jinak natečou nohy a do bot se nedostanem. A jaká blaženost by to byla, nechat nohy hezky na vzduchu vykouřit. Takhle to ale bylo lepší. Mnozí byli tak vysílení, že nebyli schopni si ponožky vyměnit, jen padli do vysoké zaprášené trávy. Roztáhli ruce a nohy, jako kdyby tu chtěli ležet věčně.

Ernst nás upozornil, že v žádném případě si nesmíme sednout, nejradyji bych to i učinil. Už jsem ale věděl, že by to byla pohroma. Ernst se na mě a Waltera podíval a sdělil: „Podívejte se na ty hrdiny národa, včera jsme ještě mysleli, že zakrátko poženou Rusy až na Sibiř, a dnes tady leží v prachu s otevřeným poklopem a roztaženejma údama.“

Dlouho jsme se z odpočinku nemohli těšit, neboť představený rotmistr, což bylo tenkrát pro nás tříměsíční vojáků velké zvíře, pohrozil těm ležícím trestem, když okamžitě nevstanou. Myslím, že by trest i brali, kdyby za trest museli zůstat ležet.

S poprášenými puchýři a čistými ponožkami se pokračovalo k vrcholu. Tu se nahoře opět objevilo mračno prachu. Zásobovací vozidla byla velká a již z dálky dříve viditelná, teď bylo pouze vidět žluté mračno. Po krátké době jsme poznali vozidlo našich skautů. Okamžitě se vyndaly tužky z držáků, mysleli jsme, že prolétnou kolem. Tentokrát ale otevřený VW zastavil u našeho staršiny, který měl rotu na povel. Směli jsme opět zastavit. Starší poddůstojník byl volán k tomu ověšenému důstojníkovi, který mu podal plechový hrníček a ukázal na zašroubovaný kotel na zadní sedačce. Poté ten ověšený na nás všechny nahlas křikl: „Přivezl jsem vám něco čaje!“ Hned nám byl o mnoho sympatičtější.

„Ale,“ pokračoval, „každý dostanete pouze čtvrt litru, neboť ostatní roty za vámi mají také žízeň.“ Již se prý ale postaral o to, abychom k večeru dostali jídlo a pití, že za tím vrchem leží vesnice, kde se dnes přenocuje. Mluvil o večeru a je poledne, tak to nebude nejhorší, nálada se okamžitě zlepšila.

Jen se uzávěr kotle otevřel, už tam jako první stáli naši udatní bojovníci. Před půl hodinou se nemohli ani hnout a teď byli pojednou zase čilí. Ernstovi jsem řekl, aby se podíval na ta prasata. My tři byli poslední, tudíž jsme stáli o něco déle u vozidla.

„Vyčkejte,“ řekl Ernst a odešel kousek od vozu nazpět. Při návratu k nám se dostal k našemu staršinovi a důstojníkovi, který mezitím vystoupil. Mazaně svěsil hlavu a pomalu šouravě procházel kolem nich. Věděl jsem, že teď naslou-

chá, co si ti dva povídají. Když se k nám vrátil, řekl, že až budeme mít čaj, popojdem stranou. Viděl jsem, že ho něco pálí na jazyku. Když jsme pak svůj čaj cucali hltavě vestoje v zaprášené trávě, oznámil: „Já se zblázním, ten chlap něco řekl o třiceti kilometrech a že tam ještě dneska musíme dojít. To tam přijdem mrtví. Možné je, že jsem se přeslechl, a já doufám, že jo, Walterovi o tom ale nesmíme říct.“ Ten k nám přicházel zrovna se svým čajem, který blaženě upíjel. Pár doušků čaje z tebe hned udělá jiného člověka, to je zázrak. K čaji, jak bylo poručeno, jsme hryzali do tvrdého chleba.

„Jak se cítíš,“ otázal jsem se Waltera.

„Dobře by byla lež,“ odpověděl, „ale když tam nahoře má být ta ves, tak to zvládneme!“

„To myslím taky,“ přidal se Ernst.

A opět jsme pochodovali, jeden by nevěřil, jaký účinek může mít čtvrt litru čaje a vyhlídka, že tam nahoře bude vesnice. Jaké síly se tím zmobilizovaly v unaveném houfu! Nikdo si již nestěžoval na puchýře, ti, kteří již několikrát chtěli odhodit svou malou polní i s plynovou maskou, se také uklidnili. Dle nálady se dalo skoro tvrdit, že jsme spokojeni.

Ernsta se ptám, jestli jsou to německá letadla, která se nahoře potulují, neboť od časného rána bylo slyšet slabé bzučení. Vysoko nahoře jsme viděli pouze malé body. Když se výhodně dostaly do slunce, třpytily se jako hvězdy. „Ti aspoň nemusej šlapat,“ mínil. Opravdu jsme postupovali rychleji než ještě před hodinou, kdy jsme se jen tak šourali.

Zde se musím vrátit do doby výcviku.

Náš poddůstojník, který měl těžké zranění, pojednou opět onemocněl. Na čtyři týdny přišel zástupce. Byl z Krušných hor, neveliký, jménem Fischer. Svě povely řval jak tlampač. Kvůli tomu řvaní jsem jej nesnášel. Do doby výcviku v lese. Museli jsme se propracovat vpřed od stromu ke stromu, když jsme v určité vzdálenosti zahlédli trávou zarostlou lesní cestu. Hovořit se nesmělo, jako v opravdové válce, tvrdil. V tom jsme se od něho mohli mnohému naučit. Rukou nám dal znamení, abychom zůstali každý za svým stromem stát. On jako poddůstojník byl vždy vpředu, tak jako i teď. Krátce před onou lesní cestou zůstal za silným stromem stát, jako kdyby skutečně před ním byl nepřítel. Že jsem byl další za ním, dal mi znamení rukou přistoupit k němu. Pak ruku zvedl a nechal klesnout, což znamenalo opatrně! Dával jsem pozor, abych nešlápl na sebemenší větvičku, než jsem k němu došel. Musel jsem se přimáchnout ke stromu jako on. Poté ukázal směrem k lesní cestě. Předklonil jsem se a uviděl asi 80 metrů od nás sluncem ozářeného, pasoucího se srnce. V tom okamžiku zvedl hlavu a zavětil na všechny strany. Byl to fascinující pohled, jak stál ve střehu připraven každým okamžikem ke skoku. K tomu na něj pronikaly skrz větve ve svazcích sluneční paprsky. A na to má jeden vystřelil, zašeptal jsem. To máš pravdu, odvětil. Lehce tlesknul rukama, srnec zmizel v podrostu a náš výcvik pokračoval. Ještě mi řekl: „Mohl bys být myslivcem, jak ses před chvílí zachoval.“

„Můj táta je myslivec,“ odpověděl jsem, „často jsem s ním chodil do lesa.“

„Ach tak,“ odvětil, „i já jsem myslivcem.“ Tím okamžikem mezi námi praskly všechny ledy. Od té doby mi říkal Pytláku a často jsme si povídali o lovu. Udělal mě svou spojku a já se naběhal více než předtím. Mohl jsem s ním ale častěji být pospolu, kdy jsme si vyprávěli zážitky při lovení. Často se ptal, proč tak utíkám, ještě si mohu dát na čas, v Rusku prý poběžím setrvačností. Znal Rusko, měli jsme shodné názory, pro toho člověka bych skočil do ohně.

„Něco pro tebe mám,“ řekl jednoho rána, „večer jsem se dozvěděl, že za čtrnáct dní začíná nový kurs pro poddůstojníky, mám tě přihlásit?“

Odmítl jsem, moji dva starší bratři a švagr byli poddůstojníky, řekli mi, že v tom případě jsi neustále vpředu první.

„Myslel jsem to přece jen dobře,“ dodal, „tím pádem jsi mohl zůstat o měsíc déle ve vlasti.“

Když se náš příslušný poddůstojník opět vrátil, naše rozloučení bolelo. Tento poddůstojník nebyl u našeho transportu, teprve po přelodění přes Černé moře k nám byl přidělen, byl v jiném vlaku. Zřejmě chtěl ke staršinovi, který rotě velel. Když mě objevil, řekl, no, Pytláku, teď to začíná být vážné.

Zeptal jsem se ho na ta letadla nad námi. „Jsou to ruská výzvědná,“ ujistil, „již od rána nás mají na mušce. Zřejmě už ví, kam chceme, nespěte v noci moc tvrdě, i kdybyste únavou padali. Buď nás budou bombardovat, anebo můžeme očekávat dělostřelecký útok, pokud budeme na dostřel. Nevím ale, jak je fronta od nás vzdálena, ale ani muk o tom všem!“

To byla zase jedna Jobova zvěst. S Ernstem o tom ale mluvit musím. Ten vyjel: „Dobrou noc, Marléno, stojíme tedy před první ochutnávací zkouškou. Ještě dobře, že máme čtvrt litru čaje v bříše, nejsem přesvědčen o tom, že za tím vrcholem dostanem najíst.“ Toho názoru jsem byl též.

Tak jsme šlapali s popletenými myšlenkami beze slova vedle sebe zbytek cesty na vrchol. Nám dvěma stačilo málo slov anebo žádná, abychom si rozuměli. Ernst měl na základě reálky větší slovní zásobu a vyjadřovací schopnost než já s mou obecní školou. Mezi námi to bylo jako mezi hudebníky, jeden udá tón a druhý ho dokáže okamžitě doplnit. Tu řekl Walter: „Co se s vámi, vy dva, najednou děje, pohádali jste se, anebo jste tak K.O.?“ Ernst ukázal za sebe a zamlel: „Ohlédni se jednou a uvidíš, odkud jdeme, to přece není důvod k veselosti.“ Já do Waltra strčil. „Nech být, dneska nám to všem stačí, nějak to ale zvládnem.“ Pravdu Ernst má, když se podívám dozadu, nemohu uvěřit, že jsme tam dneska ráno byli. Šlo to daleko předaleko dolů, pak se to trochu zvedlo a nahoře na horizontě, který byl nyní za námi, byla úzká vodorovná čára jako od pravítka, to bylo moře. Odtud viděno, když slunce stálo jinde, mělo moře zcela jinou barvu než včera, kdy jsme se na něm houpali ve skořápce. Mezitím už jsme neměli slunce v obličeji, nyní svítlo na naši bojovou polní. Také jsme zjistili, již to nejde vzhůru. Do údolí na druhé straně ještě ale nebylo vidět. Vrchol nebyl špičatý, nýbrž obloukovitě protažený. Proto trvalo ještě hodnou chvíli, než ti vpředu začali křičet: vesnice, vesnice! Spěchali jsme tam a těšili se všichni jak malé děti. Doká-

zali jsme se pojednou rozesmát, při pohledu tam dolů. Celý den jsme viděli pouze mrtvou trávu a tam dole je život. Domečky byly jak světlé body a kolem nich plno stromů. Bez pomoci slunce v zádech bychom to vše z té dálky asi neviděli.

Ernsta jsem se zeptal, jestli si umí představit, jak daleko to tam může být.

„Jistě,“ odvětil, „ten chlap měl pravdu, musíme tu samou štreku dolů, co jsme před tím šli nahoru.“ Ale teď to šlo aspoň dolů a při pohledu na vesnici se nálada opět zlepšila.

„Je to ještě kus,“ ozval se Walter, „ale teď nám budou nohy padat samy dolů.“ Zeptal jsem se ho, jak se cítí celkově, a co nohy?

„Mimo únavy vše dobré a ani puchýřek.“ Do toho se zapojil Ernst:

„Při pohledu tam dolů, když vidím, co ještě máme před sebou, si myslím, že si nemohu dovolit ten luxus mít na chodidlech ještě puchýře.“

Brzy jsme zjistili, že se nám vede jako na druhé straně, jdeme a jdeme, přesto se vesnice nepřibližuje. Dobrá nálada se proto vytrácela. Přicházela opět lhostejnost. Pomaloučku se přece jen vesnice přibližovala, když se začalo stmívat, došli jsme k prvním domkům. Byli jsme v obci Starobitarovskaja. Domky byly nízké, kolem každého ale velká zahrada. Pouze jedna budova o hodně převyšovala ostatní. Můj zrak tento dům neustále přitahoval, jako by mi říkal: se mnou se také ještě seznámíš, což se později vyplnilo. Na druhé straně sídliště byla otevřená krajina, stálo tam několik ohromných stanů a polní kuchyň, u které jsme hned dostali čaj a eintopf, pro který si mnozí ani nešli, jednoduše únavou padli na místě, co stáli, a usnuli. My tři jsme seděli na kopečku a lžícemi se hrabali v jídle, únavou jsme necítili končetiny, také jsme padli nazad a okamžitě usnuli.

Po ranním probuzení jsme se málem nemohli hnout a třásli se zimou. Teprve po čaji jsme se stali o něco pohyblivější. Každý dostal suchou stravu na jeden den a následoval rozkaz k seřazení.

Už jsme opět pochodovali, lépe řečeno, vlekli se. Ernst se dal slyšet, že kdyby nebyl tak unavený, nahlas by nadával, ale k tomu nemá sílu. Walter a já jsme neřekli vůbec nic, naše těla jako kdyby byla protažena mandlem. Pojednou se ozval Ernst: „Kde jen jsou ti Rusové? Teď bychom je lehce předběhli.“ Vyvolalo to v nás bolestný smích. Zkrátka Ernst uměl i v té nejhorší situaci ostatní probrat. Mezitím, co se naše údy pomalu rozhýbávaly, jsme šli podél úzkokolejky. Když slunce vystoupilo výše a my se koupali ve vlastním potu, přáli jsme si být na ledovci.

V poledne po krátké přestávce se pokračovalo. Pojednou jsme v dálí zaslechli zvuky lokomotivy. A skutečně se funěním blížila po úzké koleji lokotka. Některé vagóny byly naloženy. Tu se náš staršina postavil na koleje a široce roz táhl ruce, my zašli, vlak se skutečně zastavil. Něco takového se může stát pouze v nedozírném Rusku, kde uprostřed prerie jediný muž zastaví celý vlak. Na rychlíku byli pouze dva němečtí vojáci jako doprovod ruskému strojvůdci. Zaslechli jsme, že to vede už jen 60 kilometrů, pak je konečná.

Rozkaz zněl, nasednout! Okamžitě jsme uposlechli. Že jsme seděli na náčiní určeném frontě, nám vůbec nevadilo, ušetřilo to šedesát kilometrů našim nohám. Měli jsme čas v klidu si prohlédnout tuto zemi, dokonce jsme se pustili do zpěvu. Nepřidali se pouze ti, co už v Rusku byli, zřejmě si mysleli, vás zelenáče zpěv ještě přejde, čímž také měli pravdu. Ernst se postaral opět o pobavení.

„Pánové, sedíte zde v orient expresu, v první třídě, a to bez jízdenky, za to Rusko chválím.“

Když jsme přijeli na konečnou, zazněl povel seřadit. Bylo nám řečeno, že my pěšáci budeme nyní připojeni k pluku horských myslivců. Jelikož jsme dorazili dříve, musíme ještě deset kilometrů pochodovat, tam bude večere, jako vždy zase eintopf. Před odchodem byl ještě čaj a náš velitel roty byl volán k majorovi. Ernst si musel okamžitě poblíže nich odskočit. Bleskově se ale vracel a zavolal si mě stranou. Ptal jsem se ho, proč dělá takový ksicht, co se mu přihodilo?

„Počkej, za chvíli se budeš koukat jako já. Major řekl Krymskaja, když se dostaneme do tohoto čarodějnického kotle, tak dobrou noc!“

To dorazilo i mě.

Teď jsme pochodovali směr Krymskaja. Po odpočinku jízdou vlakem to ubíhalo rychle. Jen my dva jsme měli nohy z olova. Walter zamýšleně prohlásil, že vzduch při jízdě na vagónech nám neprospěl.

„Také se mi zdá,“ odpověděl Ernst a mlčky jsme pochodovali dále. Nad námi se objevily zase malé stříbrné body. Ernstovi a Walterovi jsem řekl, aby se podívali nahoru, že už jsou tu zas, pomalu to bude vážné. Žádný ale neodpověděl.

Krajina se stávala vlnitější. Za tmy jsme se dostali do malé vesničky s drobnými domky, ale velikými vojenskými zařízeními. Opět byl čaj a jednotné jídlo. Po čtyřech jsme museli stavět stany, německým způsobem podél údolí, v dlouhých rovných řadách.

Ernstovi jsem řekl: „Ta věc se mi tak nějak nelíbí, když dnes v noci na to hloubkové stíhačky spustí palubní kulometry, bude vše ztracené.“ Slyšel jsem podobné od bratrů a švagra, když byli doma na dovolence. Ostatní s tím byli srozuměni, postavili jsme stan padesát metrů mimo řadu, pod silným stromem. V hluboké tmě si toho nikdo nevšiml, tak byli všichni utahaní. Ve stanu jsme v tu ránu usnuli.

Pojednou jsme byli probuzeni hukotem nízko letícího dvojplošníku, zvaného kombajn. Létal tak nízko, že mohl vrtulí sekát trávu. Venku bylo světlo jako ve dne, světlice puštěné na padáčcích z letadla odhalovaly cíl pro útok dalších letadel. Již bylo slyšet rychlé stíhačky nad námi i svištění bomb, které při dopadu explodovaly jako ohnivé koule. V tom zmatku už bylo také slyšet volání o pomoc: moje noha! moje ruka! mé břicho!

Bylo dobré, že náš stan stál stranou. Již opět ve tmě jsme běželi do míst, odkud se nesly výkřiky. Byli jsme ale příliš nezkušení k tomu, abychom dokázali pomoci. Již přibíhali sanitáci a vykonávali první pomoc. Při rozednávání bylo

vidět, že většina z bomb dopadla mimo tábor, ale dvě zasáhly řady stanů. Tři mrtví a mnoho zraněných.

Ernst byl od včerejška změněný, jen řekl: podívej se na to neštěstí a my tu stojíme bezmocně. Walter na to: to nebyla předtucha, to je skutečnost. Podívali jsme se beze slova po sobě a naše myšlenky byly, kdo z nás bude další?

Vzhledem k těm mnoha zmrzačeným mlčeli všichni. Vyšlo najevo, že tři z přidělených vozků byli též těžce raněni. Zde již nebyla nákladní auta ani lokomotivy, fronta byla 10 km vzdálena. Odtud se již jen jezdilo malými koňskými spřeženími.

Objevil se náš velitel roty s dotazem: „Kdo z vás rozumí koňům? Potřebuji tři muže!“ Strčil jsem do Ernsta vedle mě.

„Pojď, přihlásíme se!“ Špitnul mi nazpět: „Vždyť já ani nevím, kde kůň má předeek nebo zadek...“

Walter se přidal: mně stačily ty bomby, nenechám se ještě kopnout takovou potvorou, beze mě, jo! Ernst svůj odpor přemohl, zřejmě si pomyslel - lépe špatně jet než to šlapání v posledních dnech.

„Neboj, já tě zaučím,“ řekl jsem mu stále ještě potichu. Když jsme se přihlásili, přidělili nás k jiné rotě a s Walterem jsme se museli rozloučit. Všichni tři jsme měli slzy v očích, válka je zkrátka hrubé řemeslo. Již nikdy jsem o Walterovi nic neslyšel.

Naštěstí byli ti poníci krotcí jako beránci. Přes den se ta rozježená zvířátka pásala, aby v noci mohla být čilá. Museli jsme celou noc na frontu vozit munici, stravování a vše, co bylo zapotřebí. Nazpět jsme vezli raněné. Ernst rychle navázal kontakt s hodným poníkem. Vždy, když se setmělo, vyrazilo dvacet malých spřežení do noci. Dvě těsně za sebou, následovaná pak z větším odstupem dalšími. Kdyby padaly bomby, aby nezasáhly více spřežení najednou.

S Ernstem jsme byli dvojice, je neskutečné, jaký výkon byli poníci schopni vyvinout! Jezdilo se přes pole, stoupání střídalo klesání a vždy před rozedněním jsme museli být nazpět, neboť Rusové ovládali vzdušný prostor. Kdybychom tušili, co nás bude čekat, nikdy bychom se nehlásili. O jízdě na kozlíku se mohlo pouze snít. Přes den se nakládaly vozy a vykonávaly různorodé práce. Při jízdách se ve špatném terénu koně museli řídit. Nejhorší bylo, když pomalu letící letadlo shazovalo světlice. Koně dostávali strach ze záře a věděli, že budou následovat stíhačky, které nemilosrdně pálí do všeho a také shazují bomby. Takže jsme měli plné ruce práce, aby se nám nesplašili. Hrozily nám těžké tresty v případě, že kůň uteče nebo se ztratí drahocenný náklad. Když stíhačky divoce střílely při útocích, každý normální voják dostal možnost se ukrýt, ale ne my! Museli jsme stát u vystrašených koní, pevně je držet a modlit se, aby tě nezasáhla kulka do strachy klepajícího se těla.

V bojovém stanovišti pluku jsme vyložili a z bunkru Červeného kříže nakládali raněné. Většinou leželi na nosítkách v posečené trávě. Ti ubožáci pak při každém otřesu na nerovné půdě křičeli bolestí. Když se stalo, že ranění na zpáteční transport nebyli a ani jiný odvoz se nesehnal, sedli jsme si konečně na

kozlík. To jsme pak při příjezdu s chutí hřebelcovali naše poníky. Pak jsme se vrhli na zaprášenou trávu a padli tam, kde jsme stáli.

Tak to šlo tři neděle, když mi Ernst řekl: Víš ty, že já jsem největší hlupák, který kdy po Rusku běhal? Když jsem se ho zeptal proč., pokračoval: a to se ještě ptáš? Proč asi, protože jsem tě uposlechl a přihlásil se! Jak krásný to teď má tam vpředu Walter, sedí si hezky v zákopu a hladí svou flintičku. Zatímco my musíme držet starý koně, když to bouchá. K tomu ještě přijde, že nemůžem ani říct, že bychom byli na frontě.

Ano, máš pravdu, i já jsem si to představoval jinak. Tak jsme se utěšovali navzájem a srůstali ještě více k sobě, kdyby jeden měl možnost odejít, bez toho druhého by nešel.

Za několik dní učinili Rusové veliký útok. Za obrovských ztrát byla fronta posunuta zpět. Když přišel přísun čerstvých vojáků, byli ke koním přiděleni starší a my mladí skokani posláni dopředu do zákopu. A teď jsme opět v bodě, kde nás rozdělili do zákopů podle abecedy, a dokonce jsme s Ernstem byli každý v jiné rotě. Nebylo jednoduché se v úzkém zákopu, v kterém se dalo chodit pouze bokem, navštěvovat. Na vyhrazených místech stály hlídky, kolem nichž dalo práci se dostat. Náš zákop se táhl podél pohoří. Před námi se krajina svažovala asi 1500 metrů a zrovna tak opět stoupala na opačné straně. Přes tento svah se hnali Rusové v zástupech, kdy nebylo vidět konce. V údolí zmizeli a opevnili se. Nadřizení nám sdělili, že Rusové plánují útok. Při setmění jsme do zásobníku museli každou pátou patronu dát světelnou, abychom mohli sledovat, kam střílet. Také je tím vidět, kudy se táhne fronta. Což pro nás bylo strašidelné, neboť po levé a pravé straně byla fronta již za námi. Vlevo byli Rumuni, vpravo Italové. Rusové to museli vědět, protože na těch stranách později prorazili.

Tento vystrčený prostor, na kterém jsme se nacházeli, musel být strategicky důležitý. Teď jsme my Němci museli Rusy opět zatlačit nazpět, což se povedlo. Naše ztráty byly velké, náš velitel, mladý poručík, se rozbrečel, když viděl, že přes půl roty padlo nebo bylo raněno. I když by pro Italy a Rumuny bylo lehké Rusy odrazit, oni vždy utíkali při prvních výstřelech. I když jsme byli silně decimováni, nastalo delší dobu ticho. Na pokoji nás Rusové ale nenechali. Přes den viděli, kam střílet, a v noci tu byl opět letoun, který vrhal světlice, a hned také následoval nálet stíhaček.

Největší strach jsme ale měli ze Stalinových varhan (kaťuše). Ty když spustily, nezůstal jediný živáček. Padesát raket vystřelených z jednoho vozidla bleskově za sebou dokáže nadělat ohromnou paseku.

Když nám odpoledne stálo slunce v zádech, vše se utišilo. Rusové byli oslňováni. My naopak viděli v dálí zasněžený 5633 metrů vysoký Elbrus, nejvyšší horu Kavkazu.

Kdyby teď byl přítomný Ernst, na krátkou dobu bychom určitě na válku zapomněli. Po té přestávce začal opět z jejich strany ve dne v noci nátlak. Museli jsme střílet, co to dalo, abychom si je udrželi od těla, jinak by nás s tou přesilou převálcovali. Když jsme v noci při svitu světelných raket viděli, že fronta po

našich obou stranách opět postoupila za nás, navštívil nás strach. Seděli jsme tady vpředu na ztraceném stanovišti. Odepsali nás již? Uměli jsme si spočítat, za jak dlouho nás Rusové zruší, ani při přežití nebude o co stát. Již dva dny nám nepřišla munice ani proviant. Tím je jasné, že se k nám už nikdo nemůže dostat.

Ráno ve čtyři se začalo rozednívat a já šel vystřídat hlídku. Z dálky jsem myslel, že Bavorák Sepp usnul, na to ale byla přece zima!? Vždycky se radoval, když jsem přicházel, teď byl opřen zády o zadní a koleny o přední stěnu zákopu. Jeho karabina ležela na zemi. Když jsem se k němu přiblížil, zůstal jsem zděšeně stát, jeho hlava byla zcela roztržená, odstřelovač ho dostal trhovou nábojnici. V tom okamžiku jsem byl schopen všeho, kdybych toho chlapa dostal. Výkop zákopu byl směrem k Rusům vyvýšen a každých 5 metrů byla střílna a před jednou byl mrtvý Sepp. V takovém případě člověk jedná nerozvázně, udělal jsem chybu, která mě stála bezmála život. Skočil jsem k další střílně v domnění, že toho chlapa ještě někde zahlédnu, a na tohle on zřejmě čekal. Neměl jsem ještě zalíceno, když jsem před očima uviděl oheň a obdržel strašný úder do hlavy. Padl jsem do zákopu, tam se opět probral a viděl, že odněkud mi teče krev. Asi z ucha a tváře, kus ucha mi scházel. Helma byla zdeformovaná a záda mě páčila jako čert. Nohy byly v pořádku, tak jsem se odplížil nazpět do bunkru. Poddůstojník mi řekl: chlapče, tys ale měl štěstí, byla to třaskavá nábojnice, trefila okraj helmy a utrhla kus ucha. Záda ti silně krvácí, máš tam plno střepin. Běž raději k sanitákům, jsou o dva bunkry dále, vypadá to ošklivě.

Saniták mi nalepil provizorně pár náplastí, obvazy již došly. Pak řekl: Vem si své věci z krytu a dej se na cestu do bunkru plukovního obvaziště, potřebuješ nutně doktora. Můžeš tak daleko jít?

Odtamtud jsme dříve vozili raněné s koňmi a teď tam musím sám. Na cestě bych musel jít okolo Ernsta. Trochu mě to naladilo k lepšimu.

Vracel jsem se k našemu krytu, byla to jen díra v zemi, ještě dnes se ptám, kde při stavbě sebrali kmeny a chrástí, když nikde žádné stromy nebyly. Přes klestí byla hozena hlína a to byl náš kryt. Když jsem tam dorazil, sebral svůj majeteček a položil ho u vchodu, seděli tam dva, kteří byli vystřídáni, a jedli poslední drobkou chleba. Jeden mínil, že dnes se venku opět jednou čerti žení. Jen to dořekl, vybouchly před vchodem střely z minometu. V příštím okamžiku stáli před vchodem dva Rusové a samopaly páčili do vnitřku krytu, ti dva u vchodu dostali po dávce do prsou, upadli a z úst jim začala vytékat krev. Stál jsem poblíž a chtěl se skokem na stranu zachránit, a už mě další dávka zasáhla do stehna, že jsem v první okamžik myslel, že noha je pryč. Ještě jsem cítil, jak mi teplá krev vystříkla na nohu, ztrácel jsem vědomí, ale ještě v podvědomí cítil, jak mi někdo zvedá levou ruku a stahuje z ní hodinky. Bezvědomí mi opět zachránilo život, Rusové mě považovali za mrtvého, jinak bych dostal střelu do zátylku.

To bylo ráno ve 4.30, k večeru v 18.00 jsem se probral. Trvalo hodnou chvíli, než mi došlo, kde jsem a co se vlastně stalo. V bezvědomí se mi zjevila

máma a můj bratr Anton, který padl tři měsíce předtím. Má máma ale ještě žila, často si kladu otázku, jestli ti dva mi pomohli. Odpověď jsem nenašel.

Nemohl jsem se hýbat, má pravá noha bolela, jako kdyby v ní bylo mnoho nožů. Záda, to bylo to samé. Myslel jsem, teď jsi v ruském zajetí, a když tě v tomhle stavu najdou, zastřelí tě. Už jsem také slyšel kroky před vchodem, zavřel jsem oči, hodlají dělat mrtvého, hýbat jsem se beztak nemohl. Ke krytu se zákop svažoval, takže u příchozích byly nejdříve vidět nohy. Když jsem oči malinko pootevřel, nejraději bych plakal, neboť co jsem zahlédl, byly německé horalky našich horských myslivců. Jak jsem se později dozvěděl, Rusové v našem prostoru prorazili, ale odpoledne byli opět zahnáni nazpět. Při tom jsem byl nalezen, můj puls již nebyl málem hmatatelný. Ti druzí dva byli mrtví. Dva sanitáři mě měli v plachtě odnést, což také udělali. Byla to pro mě svízelná práce a pro mě utrpení, neboť zákop byl užší, než mám ramena, takže mě museli protahovat, přičemž jsem křičel bolestí. Chtěli mě proto nést venku vedle zákopu, ale Rusové po nich začali střílet. Využili vždy mého bezvědomí k tomu, aby mě zase kus mohli protahovat bezohledně zákopem. A tady se přihodilo setkání s Ernstem, který mi za palby Rusů doběhl pro vodu.

Když mě sanitáři s největší námahou dotáhli do plukovního obvaziště, zjistil lékař, že zásah do stehna zatlačil do hloubky z mého kapesního nože čepel, otvírač zátek, řezák na sklo a otvírač konzerv. Průstředkem se dalo koukat. Doktor tvrdil, že po jedné střele se rána brzo zacelí, ale tohle bylo osm až devět střel na jednom místě. Musím být okamžitě dopraven nazpět do hlavního obvaziště a bleskové operován, jinak mám do zítřka otravu krve. Ty věci musí ven!

V noci jsem pak sám ležel na takovém chatrném chrastivém voze, který táhli dva vyhublí koně. Pode mnou něco trávy a tak to šlo napříč poli, každá nerovnost mě bolela, už ani nevím, kde všude. Hlava, noha, záda.

Když jsem sám takové sprežení vedl, byli to jiní, kteří křičeli bolestí. Za úsvitu jsme dorazili do hlavního obvaziště, slovo jatka by se hodilo lépe. Pod širým nebem leželi mnozí na dekách a bolestí vyli. Někteří prosili, aby byli zastřeleni. Lékaři vykonávali nadlidské zákroky. Po vyzvednutí z vozu se má hlava dostala do výše a já opět okamžitě omdlel. Když jsem se probral na nějakém stole, bylo na mém nose něco přiděláno a já měl počítat: 1-2-3, více nevím.

Po operaci na mně bylo něco jako noční košile, mé oblečení sestříhali z těla. Půlku mého kapesního nože mi ale dali k mým zbývajícím svrškům. Dostal jsem něco čaje a byl uložen do sanitky. Po obou stranách dvě lůžka nad sebou, přes břicho úchytný pás. Rotný a já jsme byli vpravo, dva Rumuni vlevo. Ještě jsem něco zaslechl o stu kilometrech a již se vůz dal do pohybu. Dva jízdní pruhy, to byla silnice. Do kopce, z kopce, přes výmoly, podél svahu, že jsme každou chvíli čekali převrácení. K tomu ty šílené bolesti, ještě horší byly ale výkřiky těch dvou Rumunů. Modlili se a křičeli při každém otřesu, což bylo neustále. Rotný litoval, že u sebe nemá svou pistoli, jinak by je prý zastřelil, aby byl klid. Sto kilometrů po takové operaci, na takových cestách, při řvaní dvou Rumunů nezapomene člověk celý život. Mé štěstí bylo, že jsem během cesty

několikrát ztratil vědomí. Když sanitka konečně zastavila, stáli jsme před velkou budovou, která se mi zdála povědomá. Ještě dnes se dívám, jak jsem za svého stavu onen dům mohl poznat. Byli jsme ve Starobitarovskaje, tuhle budovu jsem si dobře prohlédl při našem pochodu na frontu. Byla to škola, zařízená jako lazaret, zde jsem měl strávit další čtyři týdny, ještě jsem o tom ale nevěděl.

Lékař přečetl těch pár řádků, které byly se mnou poslány, a oznámil: Chlapče, tobě schází plno krve, tu mi ale nemáme. Musím ti proto dát campolon, je to červená tekutina, abys v žilách měl aspoň něco. Denně jsem k tomu dostal osmnáct injekcí a patnáct tabletek, které byly podporou pro vznik hnisu, aby se rány čistě zahojily. V ráně byla nečistota, zbytky látky z kalhot a nůž nebyl také čistý. Zatím ale ránu, která byla 24 cm dlouhá a 10 cm široká, nechali otevřenou. Do průstřelu lékař zavedl gumovou hadičku, pro odtok hnisu. Denně vše vyplachovali, když jsem se ptal, proč ránu nezašijí, dostal jsem vysvětlení, že hnis musí ven, jinak bych už dávno měl otravu krve. Z falešné krve mi na celém těle naskočily uhříky. Lékař byl dobrý člověk, udělal se mnou vše, co jen bylo v jeho silách. Jelikož jsem neměl chuť k jídlu a stával se denně hubenějším, dávali mi každý druhý den čtvrt litru červeného vína a pět sušenek. Ani jedno z toho jsem nebral, ostatní už na to čekali. Soused, který to se mnou myslel dobře, mě neustále nutil, abych pozřel aspoň trochu, já ale do sebe nedostal nic. Také to byl on, který mi napsal dopis pro rodiče, udělal malý balíček, do kterého vložil rozstřílený nůž, v kterém bylo ještě maso z mého stehna. Doma to vyvolalo zděšení, mysleli, že jsem přišel o nohu, a že písmo také nebylo mé, i o ruku.

Ten dobrý doktor řekl: Co s tebou udělám? Poslal bych tě čápem do Kerče, ale let bys nepřežil, jsi kost a kůže. Tak jsem nadále zůstal transportu neschopný v tomto lazaretu.

Nejhorší bylo každodenní bombardování, jako zázrakem nás žádná bomba nezasáhla. Všechny padaly tak blízko, že žádná skla v oknech už nebyla. Přes den bylo teplo, ale v noci! To se do oken dávaly deky. Když byl letecký poplach, ti, co mohli chodit, utekli do sklepa. Byli jsme tři, kteří z postele nemohli. Bez-mocně jsme leželi, slyšeli hvízdát bomby a bylo to k nervovému zhroucení, když člověk věděl, že každým okamžikem to může bouchnout i sem.

Po čtyřech týdnech se fronta přiblížila tak, že lazaret musel být evakuován. Nyní jsem musel i já pryč, bez ohledu na můj stav. Sanitky nás vezly až k moři, tam byl na vodě velký vor, měl velkou plachtu jako zastřešení, na ní ze shora velký červený kříž viditelný z oblak. Každý musel nahlásit svou domovskou adresu, kdybychom byli potopeni, i to se stávalo. Malý člun nás táhl pomalu na Kerč, na poloostrov Krym. Buď tento den byli Rusové dobře naladěni, anebo jsme měli půl tuctu andělů strážných. Nebylo slyšet letadlo a též moře bylo klidné a rovné jako prkno. Bez mokrých nohou jsme dorazili do Kerče, tam mě poprvé od shora dolů vleže umyli. Také jídlo se podávalo, pil jsem ale pouze čaj. K transportu již byl připraven lazaretní vlak, ale ne s dobytčáky jako cestou sem, nýbrž s vagóny, v kterých byly postele. Vlak nás vzal nazpět, odkud jsme kdysi přijeli.

Přes Dněpr nás museli přeplavit v noci, nic jsem nepostřehl, z těch otřesů jsem opět dostal horečku, která se neustále zvyšovala. Zase mi všechno bylo jedno. Horečka byla už tak vysoká, že doprovodný lékař mě odmítl dále nechat ve vlaku.

Mezitím jsme byli v Polsku, v příští stanici byl lazaret, kde mě vyložili. Nevím, kde to bylo, byl jsem více v bezvědomí než vzhůru. Při výšce 1,78 jsem vážil 46 kg. V lazaretu byla starší zdravotní sestra z Karlových Varů. Po zjištění, že pocházím z její blízkosti, se o mě velice starala. Po týdnu byla má teplota už normální. Příští den jsem měl být naložen do vlaku s raněnými, který míří nazpět do Německa. Těšil jsem se na to. Ráno, když sestra pohlédla na teploměr, zhrzola se, vždyť ty už máš zase horečku!

To bude z rozčilení, řekl jsem na to. Když viděla můj smutný obličej, teploměr sklepla a zanesla patřičný údaj do knihy. Ve vlaku jsem dostal místo u okna, mohl jsem vidět sestru, která mě doprovázela, stála na peróně. Když se vlak rozjížděl, utírala si rukou oči, ani jsem neznal její jméno, byla ke mně jako vlastní máma. Když mě před týdnem v tomto lazaretu vyložili a já nemohl nic jíst, chtěla mi pomoci, dala mi hroznový cukr, kostky byly 4x 4cm a 0,5 cm tlusté. Jelikož jsem měl úplně suchou pusku, málem došlo k udušení. Rozpustila je v čaji v konvičce se zobákem, nebyl jsem schopen se sám napít, konvičku mi tedy před ústy podržela. Musela o tom říct doprovodnému personálu ve vlaku, protože po chvíli už u mě stála sestra a držela v ruce konvičku se zobáčkem, kterou jsem dobře znal, a v ní byl čaj s hroznovým cukrem. Možná zařídila i to, že jsem dostal postel u okna. Rád bych jí býval ještě stiskl ruku. Vlak ale již drncal směr domov. Žádné nálety, kdy šlo o nervy.

Co jsme opustili Starobitarovskaju, už mi nedávali tabletky pro podporu hnisání, ani mi nevyplachovali vyčnívající hadičku. Mé myšlenky zaměřovala starost, kde budeme stavět a do jakého lazaretu mě dají.

Díky německé důkladnosti měl vlak všude volný průjezd. Pouze když lokomotiva musela být nakrmená, se zastavilo.

Nevěřil jsem svým očím, venku byla tabule s nápisem Praha. To je přece směr k domovu!

Po setmění jsem četl: Karlovy Vary-Dvory. Pane Bože, 9 km odtud jsem doma! Mé rozčilení bylo veliké, je to trasa Karlovy Vary-Cheb a vlak projíždí blízko mého bydliště. Také již přišel Chodov, to je 5 km od bydliště, Nové Sedlo, 3 km od našich. Byla noc, nádraží nesměla být osvětlená, já se tu ale vyznal, vždyť je to můj domov, vlak ale uháněl dál do noci.

NĚKOLIK SEKUND PŘED KONCEM DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

Je rok 1945, měsíc duben spěje ku svému konci. Slunce odhazuje peřinu noci a počíná se svou obchůzkou. Vypadá to, jako kdyby přenocovalo ve stodole zemědělské usedlosti v Jalovém Dvoře. Statek má číslo popisné 55 a nalézá se mezi městem Loket nad Ohří a světoznámým lázeňským městem Karlovy Vary.

V listnatém lese, který obklopuje celý statek a patří k němu, již dávno zahájilo ptactvo svůj koncert. Velký pozemek je ohraničen dřevěným plotem, za kterým se les listnatý počíná míchat s jehličnatým. Les ukrývá políčka a pastviny, které taktéž jako les patří ke statku. V popředí dvora je rozlehlá zahrada s ovocnými stromy a podzemním sklepem, který slouží jako chladnička. Nyní je ale nouzově přebudován na protiletectký kryt.

Na konci zahrady před plotem je mezi křovisky schovaný altánek s názvem: Palečkův domeček.

Za obydlím jsou stodoly, chlév, stáj a kurníky. V útrokách se nalézá mlátička, třináct krav, dva koně, plno hus, kachen, čtyři prasata a jeden kohout s celým svým harémem.

Do melodického ptačího zpěvu se pojednou vklíní nemelodicky dětský křik. To nejmladší, ještě ne šestiletý, obyvatel statku Horst se vydává za hlavní bránu, k domovu kamaráda Fritze. Jde ho poprosit, jestli by s ním nešel pást krávy.

Fritz bydlí až u hlavní silnice, která vede z Lokte do Karlových Varů. Horst si

k němu zkracuje cestu přes velkou louku. Tentokrát ale zůstává před ní překvapeně stát. Je plná opuštěné německé vojenské techniky. Auta, děla, motocykly a jedna pojízdná vojenská kuchyň. Také se tu válejí různé zbraně, nábojnice, granáty a na jedné z hlavních děl se houpe helma, jak si s ní slabý větřík pohrává. Vypadá to tu, jako kdyby si někdo jen na chvíli odskočil a použil hlavěň jako věšák. Neodskočil! Německý voják opustil svou válečnou techniku a prchá před Ivanem od Moskvy. V těchto místech tady jim límeček praskl zcela. Jen rychle domů, dokud je čas.

Chlapec si začíná potichu zpívat smutnou dětskou písničku. Chce tím zahnat nejistotu. Jeho oči dokořán bloudí dále po těch nestvůrách, které ještě nedávno rozsévaly smrt. Takový šestiletý človíček již začíná chápat, ale některé věci a události vidí přece jen jinými očima, než jsou ve skutečnosti. Takže tyhle události budou viděny tímhle věkem, a ne tak, jak o nich budou jednou psát dějiny!

Začíná se pomalu procházet mezi tím železem, které ještě nedávno zabíjelo. Zpívat si ale nepřestává. Chlapcovy ruce při té procházce hladí bezmyšlenkovitě blatníky nákladních aut, hlavně děl a občas vleze do některé z kabin, u kterých zůstaly otevřené dveře, jež prchající už neměl chuť zavít, jak měl všeho po krk. Tady se chlapi nabízejí velký prostor ke hraní, zapomíná na své povinnosti, nasazuje si helmu, kterou srazil klackem z hlavně. Spod helmy mu kouká jen špička nosu, přesto ale zpozoruje před sebou na zemi jakousi tajemnou bedýnku. Je pootevřená, kleká si k ní, helma se mu sveze jako hledí až na bradu. Sundá ji z hlavy, teď přece našel něco zajímavějšího! V rozrušení si přestal zpívat a onu tajemnou věc otvírá zcela. Při tom se tato nahne a začínají se z ní kutálet granáty, o jejichž totožnosti ten špunt ještě nic neví. Začíná je kutálet po louce, ťuknutím o sebe narážejí. Ani ve snu by ho nenapadlo, jak je jeho hra nebezpečná.

Z dálky se k němu pojednou donese bučení kravky, které mu možná zachránilo život. Vzpomněl si totiž, co měl v úmyslu dělat a kam má jít. Záhadné hračky nechá svému osudu a peláší směrem k Fritzovi, pryč od těchto nestvůr, kterých jsou v této části západních Čech plné louky.

Slunce a lidé už mají za sebou valnou část tohoto dne. Po dvoře statku se procházejí dvě slepice a kohout, který vykonává občas svou povinnost.

U mladé břízky vedle stodoly vykonávají s rozkročenými nohama zase svou potřebu děda Alois s vnukem Horstem. Děda je mu velkým vzorem, napodobuje ho a chtěl by se mu ve všem vyrovnat.

„Ty, dědo, na mojí straně ten strom ale teď poroste pomaleji, z tebe to víc teče!“

„To nevádí, zejtra si strany vyměníme a ono se to vyrovná.“

„Proč všichni říkají, že ses dědou stal mojí vinou?“

„To je, hochu, dlouhá historie, když se tak ale na tebe koukám, jsem vlastně rád, žeš mě dědou udělal. Už jsi dneska byl u Palečka?“

„Byl, dneska mi v domečku nechal nějakou náplast, na co, dědo, náplast?“

„Asi si s ní máš zalepit pusu..., poď, vlez na kozlík, pojedem se podívat na ta vojenská auta.“

Oba se uvelebili na kozlíku, chlapec opratěmi dává dvěma silným hnědá-kům povel a kola bryčky se roztočí.

„Dědo, u bunkru na chvíli zastavím...“

„Proč, je snad nálet? Doufám, že už žádný nebude!“

„Chci se jen podívat, jestli je v bunkru dost jídla, kdyby nálet přece jen byl...“

„Seď na zadku, to je věcí našich ženských!“

Bryčka se nezastavuje, pohledy obou jsou namířeny směrem, kde se nalézá provizorní protiletectký kryt, vytvořený z podzemního sklepa.

„Dej Bůh, abychom ho pro tyto účely už nepotřebovali, stalo se toho už dost! Tvůj táta byl v český armádě, pak Češi kapitulovali...“

„Co, dědo, kapitulovali Češi?“

„Ka-pi-tu-lo-vat!“

„Kapi..., to je, dědo, ale opravdu pitomý slovo!“

„No a potom tvůj táta jako Němec musel narukovat k Hitlerovi...“

„O něm jsem slyšel, že tady projížděl na Prahu, prý tady měli velký stan na přenocování a nějaký kluk tam šel s kozou, kterou mu chtěl prodat.“

„To je pravda, to byl kluk z Louček. Takovej gauner. Kozu ukrad! No ale dál už přece všechno víš. Tvůj táta že padl v Rusku, když ti byly dva...“

„A taky, dědo, vím, že padl není jako když upadl..., táta neupad..., táta byl zastřelenej!“

„Panebože!“ vyrazil ze sebe tvrdě a nenávisťně Alois. „Tvůj táta byl takovej veselej primovej člověk, kvůli tý prokletý válce si ho vůbec nepoznal. Byls moc malej. Až ti jednou bude dvacet osum, vzpomeň si, že on v tomhle věku musel zemřít. Ta hnusná válka,“ zabručel Alois spíš pro sebe: „Mně vzala taky syna a další dva jsou nezvěstní!“ otáčí hlavu k vnukovi. „Tvůj otčím Hans je taky nezvěstný..., ani tvoje sestřička Hilda nezná a taky asi nepozná svého tátu. Válka se chýlí ke konci a jen Bůh ví, co s námi Němci tady v Čechách bude..., tady jsme se narodili..., prrr, prrr!“ pomáhá vnukovi opratěmi zastavit koně. Skáče z kozlíku, následován vnukem.

Začínají si prohlížet vojenská auta. Na krátké občůzce kopíroval chlapec pohybem svého dědu, který teď dal na blatník jednoho auta svou silnou upracovanou ruku.

„Tohle odtáhneme! Je to pojízdná polní kuchyň. Postavíme to na dvůr a budeme v tom prasatům vařit brambory. Kdyby se nám povedlo kotel z toho auta vyndat, auto bychom sem zase odtáhli zpátky...“

„Jo?“

„Víš ty vůbec, že začneš tenhle rok chodit do školy?“

„Vždyť mi to říkáte furt, a já se taky těším! A víš ty vůbec, že než byl táta padlej, tak mi poslal školní brašnu z prasete?“

„Z francouzskýho prasete!“

„A proč, dědo, ne z našich prasat?“

„Ale dělají se i z našich, ale francouzský mají jiný cecíky na zapínání!“

„Aha!“

Alois přivazuje silným provazem polní kuchyň k bryčce. Je sledován vnukem.

„A proč, dědo, nejede tohle auto samo? Proč ho musíme táhnout?“

„Asi by to samo jelo, víš, ale přiznám se ti, já to neumím řídit. (Alois nevěděl, co je klíček bošák.)

„Aha!“

Bryčka s polní kuchyní se dávají do pohybu, chlapec sedí na kozlíku a vede opratěmi koně. Alois zase sedí v kabině a zaplétá různě do volantu své sedlácké ruce. Opustili louku a pohybují se pomalu směrem ke statku. Alois vystrkuje hlavu z okénka a má radost, že přišel na techniku točení volantem.

Před hlavním stavením statku stojí babička Anna a její dcera Marie, která je matkou Horsta a zřejmě ve svých pětadvaceti již podruhé válečnou vdovou. Druhá dcera Anny a Aloise, osmnáctiletá Hilda, si zrovna hraje s loveckým psem Almou. U vchodu do budovy stojí kočárek, v kterém si spokojeně brblá dvouměsíční Hilda II, dcera Marie a zrovna zase nezvěstného Jana Uhla. Alma se rozebíhá k blížícímu se konvoji a štěká na kozlík, radostně vrtíc ocáskem. Poté začíná nespokojeně a výhružně štěkat na jí neznámou nestvůru, která je tažená bryčkou. Jenom ale do té doby, než za okénkem neznámého objektu objeví svého pána Aloise.

Polní kuchyň stojí odpřáhnutá pod lipou. Alois si po ukončení této akce mne spokojeně ruce. Vnuk dělá to samé, jen k tomu dodává: „Tak, řekl Čech, když se vysral!“ a přeje svého dědu šibalským pohledem. Ten zrovna brousí očima po přihlížejících členech rodiny, než zakotví zrakem překvapeně u vnuka.

„Odkud to máš?“ ptá se špunta.

„Od tebe, dědo! Tys přece říkal, že každý Čech, když něco dodělá, ukončí to těmito slovy!“

Děda onen špruch občas použil a jako teď jeho vnuk vyslovuje pouze slovo tak v češtině, jinak je věta řečená egerlandským dialektem, který je i těžce srozumitelný spisovným Němcům.

Přihlížející ženy se rychle otáčí zády k těm dvěma, aby zakryly úsměv, který je na statku od počátku války stejně řídky používán. Do smíchu jim není, jen ten malý špunt je někdy schopen ho na jejich obličejích vyloudit.

„Tak, řekne Čech, i když se mu povede něco rozbít. Když se mu povede ukradnout kolečko, řekne zase: Ja mam trakaš nofej!“ vysvětloval děda dále. „A to je všechno, co česky umím!“ ukončil toto téma Alois.

Babička si láskyplně přitahuje vnuka k sobě a scísne mu vlasy z čela.

„Děda si z tebe dělá srandičky, vid?“ Vnuk se z objetí okamžitě vyškubne, tyhle něžnosti nemá rád. Na dědu si to přece taky nikdo nedovolí. Neumí si představit, že by si babička k sobě přimáčkla jeho. Ten by jí dal! To se přece dělá jen s miminama! Ani od mámy to nesnáší, a ještě aby ji pusinkoval, jak to maminkám dělají holky. Jo, to děda je jinej! Dá mi ránu do zad, přetahujeme

a přetlačujeme se, vyhazuje mě vysoko do vzduchu..., na klín si mu taky rád sedám, ale to jezdím na divokým mustangu, kterej mě každou chvíli shodí... Jó děda, to je frajer! Ale co s ženskejma? Kdyby jim ale chtěl někdo ublížit - to bych mu dal!

Vnuk se opět připojuje k dědovi, který si začíná kroutit cigaretu. Chlapec se podívá tázavě na mámu, která mu okamžitě hrozí pěstí. Má svůj důvod, něco jsem jí ohledně kouření měl slíbit. Ještě ale neslibil, a proč na mě pořád dělá takový ksichty? To tedy nechápu! Legrace je u nás na dvoře pořád nějaká, ale jen malinko! Nikdo se nesměje nahlas, jak ostatní lidi. Proto taky hlasitý smích nesnáším, hlavně ten na plnou hubu! Od té doby, co strejdové Anton, Karel a Egon museli do války, se už nikdo na statku nahlas nezasmál. Pak padl v Rusku můj táta, po něm strejda Anton a od té doby je na dvoře jen slyšet kokrhát kohouta! Je pitomej a nerozumí tomu. Všichni, až na dědu, pořád brečeli, ale ženský to tak asi dělají. Děda jen skřípal zuby. Taky všichni pořád pracujou jako pomínutí, aby prej neměli čas na přemejšlení, tomu tedy nerozumím vůbec! Máma s tetou tedy už zas někdy při práci potichu zpívají, jen ale smutný písničky!

Celá skupina jde pomalu ke stavení, u jehož vchodu začíná něco křičet v kočárku. Děda strčí vnukovi do úst svůj výrobek z tabáku a ten si ho, se samozřejmostí dospělého, chce nechat zapálit od výrobce. Jedna mamincina ruka ušetří synovi pohlavek a druhá mu vyškubne cigaretu z úst. Podává ji vyčítavě svému otci.

„Už ať vás to žádného ani nenapadne!“

Řev v kočárku nabírá na hlasitosti. Marie se od kočárku obrací s úšklebkem na syna.

„Za chvíli bys kouřil víc jak falknovská chemička!“ a už z vnitřku kočárku zazní její: „Až ji přebalím a najíme se, vyrazíš s kočárkem ji uspat!“

Po obědě také chlapec vystartuje nešetrně s kočárkem přes hrboilatou cestu a hrozí do něj své zánovní sestře, která mu tedy leze na nervy.

„Ty pořád jen řveš a řveš, a jsi hrozná!“ snaží se křik z kočárku přehlušit kocouřím mňoukáním, které se okamžitě ozve jako ozvěna otevřeným oknem, kterým mu děda odpovídá stejným zvukem. Trochu mu to spravilo náladu, je hrdý na to, že se mňoukání od dědy naučil, nikdo jiný to přece neumí a všichni kluci mu to závidí.

Třináct kraviček se pokojně pase na palouku u lesa. Horst se proměnil v pasáčka. Společnost mu dělá stejně starý kamarád Fritz. Oba suší na slunci listí, které pak třou v dlaních a vyrábí si tabák. Ze starých novin si kroutí dlouhé cigarety, které jim zapaluje slunce přes zvětšovací sklíčko. Po vyšlehnutí plaménku rychle na opačné straně cigarety silně vtahují do sebe, aby chytla. Suché listí a noviny vzplanou tak, že jim připálí špičky nosů. Horst se nespokojeně obrací k Fritzovi.

„Tak, a teď už opravdu kouřit přestanu!“ praští hořícím chuchvalcem o zem do trávy. Fritz ho následuje. Suchá tráva chytne plamenem a oba chlapci mají

co dělat, aby v kleče plameny uhasili holýma rukama, když jejich bosé nohy to nezvládly.

„Konec, konec, konec! Máma mi to stejně zakázala.“ Horst si plivne do dlaně a chladí si tím svou špičku nosu. Fritz se samozřejmě přidává.

„Já ale zatím kouřit nepřestanu,“ oznamuje rozhodně Horstovi. „A hele, já už vím, jak se děti dostávají na svět..., klidně bych ti řek jak, kdybys mě za to naučil mňoukat...“

„To si klidně nech pro sebe, mě děti ani trošku nezajímají..., mně stačí moje uřvaná ségra..., dej mi pokoj s dětma! A mňoukání je naše rodinná záležitost...“

„Cože je to vašeho?“

„Děda říká zá-le-ži-tost, a stejně už jsem ti to ukazoval mnohokrát a zadarmo..., to se nikdy nikdo na světě nenaučí, chápej to konečně!“

„Takže ty opravdu nechceš vědět, to s těma dětma?“

„Říkám ti, dej mi pokoj s dětma!“

„Tak si ale ještě zakouříme...“

„Už jsem ti přece řek, že to byla moje poslední, a já a děda, když něco řeknem, tak jsme to řekli!“

„Já teď už musím domů,“ řekl Fritz, když zjistil, že zůstane bezúspěšný.

„Dobře, doprovodím tě k velkému balvanu...“

„Dobře, jdem!“

„Tak, a já si teď na ten balvan vylezu, aby na mě nemohla ta pitomá černá kráva..., mám před ní strach, už mě dvakrát nabrala na rohy, ta blbá.“

Horst se škrábe na dva metry vysoký balvan, Fritz jde dále, směrem k domovu.

Prcek na kameni si pravou rukou dělá clonu proti slunci. Rozhlíží se zálesácky kolem. Pojednou vzrušeně vykřikne: „Počkej, Fritzi, tady leží někdo v trávě!“ a už také leze ze své pevnosti. Pomalu a opatrně kráčí k onomu místu. Fritz se k místu blíží z opačné strany. Strach svazuje oběma nohy a tlačí oči z důlků. Těsně před ležícím se zastavují a zvědavě se nad ním naklání. Pak, neustále v předklonu, ho začínají obcházet. Občas si kleknou a strkají hlavy k zemi, aby poznali do trávy zabořený obličej neznámého.

„Ten ale spí divně na břiše, Horste...,“ šeptá vystrašeně Fritz.

„Jo, a dívej, v rukách drží vyškubanou trávu, jak my to děláme, když se venku musíme vykadit. On ale, Fritzi, asi nespí,“ Horst uhlazuje trávu u hlavy ležícího a dává k ní opatrně svou v domnění, že obličej muže tak pozná.

„Člověče, Fritzi!“ křikl teď už nahlas, takže oslovený sebou strachy škubnul. Horst vstal a přitiskl svou hlavu ke kamarádovi.

„Fritzi, já ho asi znám,“ řekl už zase zcela potichu. „Jo, znám ho určitě! Je to doktor, co mu moje babička dává občas najíst...“

„Jakej doktor?“

„No ten, co tak divně mluví německy! On se prej před někým schovává a spí ve stodolách. Musíme ho vzbudit, tady ležet nemůže, co kdyby sem přišla ta černá kráva...“

Oba začínají nejdřív opatrně a postupně stále hruběji cloumat ležícím. Hýbou s ním i do stran a nahlas prosí, aby konečně vstal, že může přijít ta černá kráva.

„Fritzi, já si myslím, že je umřetej! Tak tvrdě přece nikdo nespí, když umřetej není!“

„Já, Horste, eště žádnýho umřetýho neviděl...“

„Já přeci taky ne!“

„Tak to je náš první! Jen aby ale byl, co když není?“

„Fritzi, utíkej k nám domů a řekni to dědovi, on už bude vědět co s ním.“

Stádo pasoucích se krav se dostalo do jejich blízkosti. Černá strakatá se dostává do míst, kde stojí Horst. Fritz se za běhu otáčí a křičí: „Hej, pozor! Za tebou je ta černá kráva, utíkej!“

Horst se otáčí, ale neutíká. Chce chránit ležícího. Chytne ji za rohy a řve, jak nejvíc umí: „Jdi pryč, ty krávo pitomá!“ Když vidí, že to nepomáhá, snaží se ji od ležícího odlákat vytrženým trsem trávy. Zvíře za ním opravdu jde a on se rychle drápe na balvan, odkud jí pokládá otázku.

„Proč ty jen jsi tak pitomá, co?!“

NĚKOLIK SEKUND...

Na hrbolaté polní cestě poskakuje bryčka, tažená nocí jedním silným koněm. Na kozlíku drží opratě Alois, k němuž se strachy tiskne jeho vnuk. Je v něm malá dušička, za nimi totiž leží mrtvola doktora, přikrytá dekou.

Úředníci po prohlídce poprosili Aloise, jestli by nebožtíka neodvezl do márnice. Doktor se otrávil, v křečích trhal trávu, kterou ještě nyní svírá ve ztuhlých rukách.

Dědův sytý hlas pojednou rozřízne ticho noci:

„Doktor byl Belgičan, sloužil v německé armádě a teď, před koncem války, dezertoval..., utekl z armády, víš? Ukrýval se, kde se dalo, dali jsme mu civilní šatstvo..., nikdo nevěděl, že je doktor. Teprve, když byla babička nemocná a on jí pomohl. Nemohl najít východisko ze své situace, tady by se mu vedlo špatně, kdyby ho chytili, a doma v Belgii to samé. V kapse měl dopis pro svou ženu, její fotografii a fotografie svých dvou dětí.“ Alois se odmíchl. Po chvíli píchne prstem vnuka do zad a vážně povídá:

„Sakra, mě teď někdo píchl do zad,“ a píchnutí zopakuje, „a teď zas!“

„Mě taky, dědo,“ říká roztřeseným hlasem vnuk, „teď mám větší strach než před tou krávou.“

Alois praští přátelsky vnuka do zad a konejší ho:

„Neboj, to sem byl já a mrtvejch se bát nemusíš, před živějma se člověk musí mít na pozoru a dívej, támhle už je márnice, doufám, že tady ještě někdo bude, jinak bychom doktora museli vzít s sebou domů, co?“

„Jo, dědo!“

Palečkův domeček, před kterým stojí velká dřevěná lavice, je ohrožen. Křovisky se k němu opatrně plíží Horst, místy leze po čtyřech a neustále se rozhlíží do všech světových stran. Pak se jeho zrak zapíchne do dvířek altánku a tryskem jimi vběhne dovnitř. Zklamaně se dívá, ani pod stolem nic není. Na stole však nalézá obrázkové časopisy a nádhernou novou tužku. Jde pomalu, smutně zpět ke stavení a brumlá si pro sebe: „Kam se mi pořád schováváš, proč se mi nechceš ukázat?“ A jako by ho štípla vosa, pádí úprkem mezi křovisky, kde narazí na dědu, na kterého vyjede: „Ale já ho jednou najdu..., já ho chytím, dědo! Nechal mi tam ale pěkný věci,“ chlubí se nálezem dědovi.

„Víš, Paleček je veliký jen jako tvůj palec, vykonává dobrý skutky, ale nechce být spatřen...“

„On mě, dědo, ale má rád, vid? Když v domečku pro mne nechává věci...“

„Jistě, on tě dokonce má moc rád!“

Brzy ráno, za velkého řevu motorů, vjela na dvůr kolona ruských vojáků. Nejdříve prolezli s připravenými zbraněmi německou polní kuchyni, poté vtrhli opět na dvůr, kde se mezitím objevil Alois s vnukem a Anna, která držela v náručí vnučku Hildu. Marie s Hildou stačily utéct a schovat se na půdu. Rusové začali střílet do slepic, křičeli: „Čto eto?“ ukazujíce na německé vozidlo, a opět stříleli do slepic s křikem:

„Davaj jajca, davaj jajca.“ Pak začali prohlížet zápěstí vyplašených Brücknerů a volali jim přímo do obličejů: „Davaj časy, davaj časy!“ Nejhorší z nich byl asi

patnáctiletý, vyzábly chlapec. (Dnes s odstupem času ho chápu, třeba přišel ve válce o rodiče, to by mě možná vytáčelo ještě více.) Alois vrtěl nechápavě hlavou a mladík mu utrhl řetízek s kapesními hodinkami. Anna se třásla po celém těle a tiskla k sobě vnučku tak silně, že ta začala křičet. Nedbali toho, jeden k ní přiskočil s mrtvou slepicí a řval: „Jajca, jajca!“ Alois pochopil, aby přinesl vajíčka, přičemž byl doprovázen dvěma vojáky s odjištěnými zbraněmi. Horst, když viděl, že se situace změnila, postavil se bojovně před svou babičku a vrhal na nežádoucí návštěvníky divoké pohledy, i když se strachy klepal.

Z domu vyšel starší voják, držel v ruce zbytek chleba, který ukázal Anně. „Asi chce chleba, Horste, ty víš, kde ho máme, ještě je tam bochník..., přines mu ho...“ Když bochník obdrží, zasměje se na Horsta a pohládí ho slovy: „Spasibo!“ Odbíhá k ostatním, kteří něco dělají u polní kuchyně. Alois vychází z kurníku v doprovodu těch dvou, kteří si do kapes nacpali vajíčka. Těž odbíhají k ostatním a cestou pijí syrová vejce. Odjíždí, táhnou za sebou německé vozidlo a střílejí do vzduchu.

„Babičko, ten s tím chlebem byl ale hodnej, že?“

„Víš, hodné lidi najdeš na celém světě a tihle přece za to nemůžou, oni přece válku nezačali. Možná ale zrovna jeden z nich zastřelil našeho Antona, ale on přece na ně musel také střílet. Chudáci chlapi, musí na sebe střílet, i když mohli být kamarádi.“ Začíná plakat.

Alois zvedá jednu slepici, kterou zapoměli vzít, a Horst při pohledu na mizející kuchyň smutně řekne: „A naše prasata musí dál žrát studený brambory!“

Alois vrhne na svého vnuka neznatelný úsměv a posílá ho pro schovanou mámu a tetu. Věděl o případu, kdy ruští vojáci vtrhli do rodiny a začali požadovat „děvočky,“ oslovený muž byl tak duchapřítomný a jízlivý, že jim popsal dům, kde děvočky najdou, byla to komunistická rodina a uskutečnilo se znásilnění vlastní strany.